

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

VOL. I.

సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ జూలై నెల 23 వ తేది గురువారము.

ఆ నం ద నా మ వం వ త్త ర ఆ షా ఢ బ చు ల్ల అమావాస్య గి

No. 98

సంచిక ౯౮

శ్రీరామదాసుచరిత్రము

ఇయ్యది కొండపల్లెయనెడి గ్రామమునందు జన్మించి ధర్మగిరియందు కైంకర్యముచేసిన గోపన్న యను షేరుగల రామ దాసుగారి వైభవమును తెలుపుచున్నది. ఇతను వియోగి బ్రాహ్మణుడు, శ్రీరామభక్తుడు. ఇంను భద్రాచలమహాత్మ్యమును గోపన్న కవీరుదాసు రామనామమంత్రము నుపదేశించుటయు శ్రీరామలవారి యనుగ్రహమువలన భద్రాచలమున తానీన తహశీల్ పని నిచ్చుటయు, తహశీల్ పనిలో తాను సర్కారువైకమును వసూలుచేసి శ్రీరామచంద్రుని ప్రాకారమంటపములు నిర్మించుటయు, బ్రాహ్మణసంతర్పణచేయుటయు, మొదలుగాగల విషయములుగలవు. ఇట్లు తానీహవైకమును అడిగినప్పుడు లేదనగా వారు చెరసాలయం దుంచిరి. అందు పడరానికష్టములనుభవించి తుదకు శ్రీరామనిధ్యానించుచు ప్రాణమును త్యజించుటకు నిశ్చయించిరి. శ్రీరామలక్ష్మణులు ఆరులక్షలవరహాలు తానీహకు ఆరాత్రి తీసుకొనివచ్చి ఇచ్చి రక్షింపుచు కొని, శ్రీరామదాసుగారి కిష్టించి అంతర్ధానమైరి, తానీహ ప్రాతఃకాలమున వైకమునుజూచి సంతోషించి శ్రీరామదాసువారిని పిలువనంపి ఆరులక్షలవరహాలను వారికి యిప్పించి భద్రగిరియందు శ్రీరామలవారికి కైంకర్యమును జేయమని ప్రార్థించి సమీపమున నుండు గ్రామములను కూడా శ్రీరామలవారికి మాన్యముగా నొసంగెను. తానీహతురకగా నుండినను భగవత్కీర్తనమునల్ల లబ్ధమునస్కుండై రామదాసు వారిని తుమ్మింపుమని అనేకవిధములుగా ప్రార్థించెను. శ్రీరామదాసుగారు భద్రగిరి యందు శ్రీరామలకు ఒహవిధముల కైంకర్యములను జేసి వారు పంపిన దివ్యవిమానము నారోపించి, పునరావృత్తిరహితమైన మోక్షసామ్రాజ్యపదవిని పొందిక. ఇందు భగవద్భాగవతులందరుచూచి ఆనందించుటకై భద్రగిరియందు ప్రస్తుతముండు ఆలయమును, అందలి సీతా రామ లక్ష్మణుల ప్రతిమయు, రామదాసువారు కవీరునంద పొందిన నాపదేశమును, రామదాసునకు తానీహ తహశీల్ పని యిచ్చుటయు, రామదాసునకు భటులు తానీహకడకు కట్టితెచ్చుటయు, శ్రీరామ లక్ష్మణులు తానీహకు ప్రత్యక్షమై ఆరులక్షలు తెచ్చియిచ్చుటయు, శ్రీరామలక్ష్మణులు తానీహవేషధారులై రక్షింపు రామదాసునకు యిచ్చుటయు, రామదాసువారు ఆరులక్షలవరహాలును శ్రీరామలవారికి యిప్పించి కైంకర్యముచేయుటయు మొదలుగాగల అతి సుందరమైన 8 పటములను జేర్చుచుడి మేలైనకాళికో త్రందు చేయబడియున్నది. డిసెంబరు ౦-౧-౧౨-౦

వలయునారు:— ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెని, బ్రాడ్వే, మద్రాస్.

ఓటోమోహిని

“ఓటో, ఓటో” అని ముందు శేరువెట్టుకొని పనిచేయున అత్తరులు బయలుదేరినవి. మా ఓటో మోహిని యను అత్తరు మొట్టమొదట బయలుదేరి ప్రఖ్యాతిని గడించినతరువాత పులినిజూచి నక్క వాతవెట్టుకొనినట్లు ఈవెడ్డ అత్తరులు బయలుదేరి బహుముఖ పాదచేయుచున్నవి. కాబట్టి ఓటో అను శేరు ముందువెట్టుకొనినంత మాత్రాన ఆయత్తరులను గొని మోసపోవుదు. ఓటోమోహినిని మాత్రమే చూచికోనుటవలన మీసామ్మ కృతకము. ఓటోమోహినియొక్క విశేషము లివి.

- (1) ఓటోమోహిని :—ఒకసారి బట్టలమీద రామకొనినతరువాత నాలుగు రోజులవరకు వాసనపోదు. పోవునది రుజువుచేసినవారికి 100 రూపాలు బహుమతి యిచ్చెదము.
- (2) ఓటోమోహినిని రామకొనిన తొడనే ఘట్టుప్రక్క యంతయు ఘుమఘుమ ను వాసనతో నిండియుండును ఒక పుస్తాద్యార వనమధ్యమందున్నట్లుండును.
- (3) ఓటోమోహినికి అనేకమంది మహారాజులు, రాజులు, జమీందారులు, శ్రీమంతులు, వక్సేస్ సాధారణులు సయితము అడుగనిదే వందలకొలది యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చియున్నారు.
- (4) మైసూరు ప్రదర్శనములోను, ఇతరచోటులలోను బంగారు పతకములు దాని ప్రాకృత్యమునకయి ఒసంగిరి.
- (5) ఓటోమోహినివారు ఈ అత్తరు వాగుగలేదని రుజువుచేసినవారికి 100 రూపాలు యిచ్చెదమని ఘంటాపదముగ జెప్ప సాహసించుచున్నారగాని పోలిక అత్తరులను సృష్టించి మోసముచేయువారు నోరు మెదల్చలేకయున్నారు. ఈబుడ్డు ప్రతిదినము వందలకొలది ఎగిరిపోవుచున్నవి. ఏవెండిండ్లలోను ఇవే. ఏ నాటకములలోను ఇవే. ఎచ్చటను ఇవే. క్రీ జేస్సు క్లాసు ప్రాపరుగల బుడ్డి 1-కి 2-0-0, 1-రూం బుడ్డి 0-12-0, ఓటోమోహిని కంటెండుకార్డు డజన్ 1కి 0-12-0

(ఈకార్డు 12 తక్కువగా పంపబడవు)

అన్నిచోటులలోను ఏవెట్టు కావలయును. వక్సేలకు స్పెషలుచేట్టు యివ్వబడును. సోలు ఏవెట్టు:—మా భగవాన్ దాస్ చున్నీలాలు అండు కంపెని, 177 వై నాబజారు రోడ్, మదరాసు.

బెణుకులకు, వాపులకు, పార్శ్వపు నొప్పులకు, తేలుకాటుకు, ఉబ్బనమునకు, దగ్గులకు, శైత్యమునకు, పుండ్లకు

సిద్ధామృతముని అమృతాంజనము వెలయు చున్నది.

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1.కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

దంతచూరము

మోపి

సీతలము

పంటినెప్పులకు దివ్యషడము. డబ్బీ 1-కి 0-2-0 12-కి రూ. 1-2-0

శ్రీ పురుషులు 5 తులముల న.

వటకు యోగ్యమైనది. ల సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్నివిధముల నొప్పులకు అమృ

వంటిది.

తలనొప్పులకు, కీళ్లపోట్లకు, వాయువునొప్పుల

పక్షవాతములకు.

అమృతాంజనం డిహో,

గాను.

చిరునామా:—ఆంధ్రప్రతికాకార

గుము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

దినపత్రిక

—(౧)—

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.

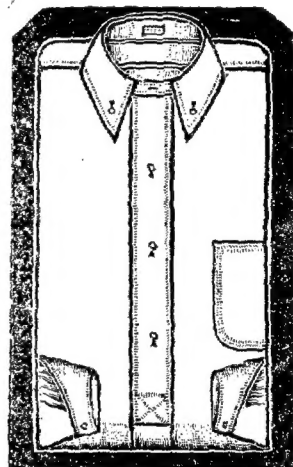
చందా స్థానకు రూ. 12-0-0.

6 మాసములకు రూ. 6-4-0.

3 మాసములకు రూ. 3-4-0.

1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

ట్వీట్ వట్టులు.

మొదటిరకము ట్వీట్లువట్టులు డజన్ 1-కి రూ. 18-8-0
రెండవరకముది ,, 12-0-0
సాధారణరకముది 10-8-0
ఇంగ్లీషు రంగులుగల వట్టులు 1-కి రూ. 2-4-0
వ్రాయున ప్లైడు మీసాడ చుట్టుకొలత యెంతో, జోమ్ము ఎన్ని కంగులములో వ్రాయ వలయును.

మీ యూరికి దగ్గరనున్న రైల్వేషను శేరు వ్రాయును. లండను ప్రేరింగు కంపెని, 87/88 రత్నబజారుకిడి, మద్రాసు. LONDON TRADING CO 37/38 Rattan Bazar Road, Madras.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనెప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల బావును పార్శ్వపునెప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నాను. పంచభాషచీటి చూచికొనిన మోక్షము గలుగదు

ఇందువల్ల పరిణయము.

ఇదియొక చక్కని కావ్యము. అజమహారాజు యొక్క వివాహపు కథ. సుప్రసిద్ధుడైన కుమార ధూర్జటి మహాకవి స్తోత్రము. శ్రీనరసింహపు రాయాంకితము. తిరుప్పతి వేంకటేశ్వరవక్త్రము తద్విరచిత పీఠికాంకృతము.

వెల రు. 0—10—0.

ఆంధ్రపుస్తక భాండారములకల్ల నుచిత ముగను తదితరులకు వైమూల్యమునకును బంప బడును.

వలయువారు :—

**THE HEAD CLERK,
Musunur Estate,
NUZVID. (Kistna Dt.)**

అని వ్రాసినచో బడయగలరు.

కుర్చీలు, మంచములు, బీరువలు.

మానద మియింటి నలంకరించు సామానులన్నియు సులభక్రయమునకు దొరకును. చెన్న పట్టణములో మాకంటే చక్కగా నమ్మవారు లేరు.

మడత కుర్చీ	1-కి	1-2-0
కాక్ వన్ కుర్చీ సాదా	"	2-2-0
డిటో చేతులుగలది	"	3-12-0
ఇనుపమడత మంచము కాక్ వన్ గలది సింగిల్	"	10-0-0
డిటో స్ప్రింగుది	"	13-8-0
మట్టరకం స్ప్రింగు	"	12-0-0
స్ప్రింగుతో టాపు సయితముగల ఇనుపమంచము (సింగిలు)	"	16-8-0
బీరువలు 8x4 అడుగులు	"	17-0-0
డిటో 5x8 1/2 28-0-0' డిటో మేలురకం	"	30-0-0
పడకకుర్చీ అనే సోఫా కుర్చీ పేముది	"	8-8-0

కాటలాగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన వారికి పంపెదము.

పి. ఎస్. పొన్ను స్వామి పిల్లే అందుసన్
కాలిఫోర్నియా 41/42 రాటర్ బజారుడిది, మదరాసు

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోదిల్ బహార్ (రిజిస్టర్)

అనుప్రాగ్దేశీయుల కుద్దేశింపబడిన అత్యుపయోగింపవలయును. మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలము వాడన యుండునది, కొన్ని ఏర్పరచబడిన పుష్పములనుండి మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యసారము చేర్చబడ లేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కొటుమీదగాని కొన్ని బొట్లను వేసికొనినయెడల సువాసనలతో గూడినపుష్పతోట లోనే గూర్చునట్లుండును. ఈ అద్భుతమైన వేయికముల పుష్పములనుండి తీయబడిన అత్యుపయోగింప సువాసననుభవించుటకయి ఆటోదిల్ బహార్ యివ్వవలసి మీదగ్గిరనున్న సాఫ్ట్ పరు నడుగవలయును వారితావున లేదేని మాకు వ్రాయుడు. చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0, 1/2 టౌన్స్ అత్యుపయోగింప బుడ్డి 2-0-0 ఈ అత్యుపయోగింప రగ బెట్టబడి ఘనమును అడుచుండు కార్డులు డెజిన్ 1-కి 0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనువారును భరించవలయును.

సోలు ఎజెంటులు—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 జూమా మసీదు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంటు:— మెహత పురుషోత్తం మూజు నెం 29, వై. నాబాబూ రోడ్డు, ప్రవరు బజారు సమీపం మదరాసు.

సర్వ జీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది సుజీవివంతి ఒక వనమూలిక. ఇదియే మన పూర్వీకుల ఆతిరహస్యపు ఔషధము. దీనిప్రభావము కనుగొనవలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిప్రభావము కనపడును. నపుంస కత్వము పోగొట్టుటకు యంతకుమించినది లేదు. జన్మేంద్రియ దుర్బినియోగముచేతను మాత్రద్వారంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజావంటిది. రక్తమును కృత్రపరచి నరములకు పటుత్వమును దేహమునకు బలమును కాంతియు నిచ్చును. 20 విధములగు పేహములను మొదలంట నాశనము చేయుటలో గంజీవివంతిది. "సర్వజీవన్" ఇది శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందఱును సుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధోప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధి యుండును.

వెల టిన్న 1-కి 2-0-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ప్రొఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,
(13-5-14) కలియుగభీమ.
16కృష్ణపు మొదలిపేది, తిరువల్లిక్కేణి మదరాసు.

విజ్ఞాపనము.

చందాదారులు అడ్డ సులు వ గ యి రా మార్పుటకయి యుత్తరములు వ్రాయునప్పుడు పత్రికలు మాకు చేరలేదని వ్రాయువారు ఏయే తేదిల పత్రికలుచేరలేదో వ్రాయనియెడల జవాబు లొసంగుటకు వీలులేదు. గాన పత్రిక గాని తేదిలు స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

తాము దినపత్రిక చందాదారుల, వారపత్రిక చందాదారుల వాసినయెడల చాలనులువుగా నుండుటయేగాక వారికి జవాబులు త్వరగా నొసంగ బడగలవు. వారిపేరవచ్చు పత్రికలమీద ముద్రింపించిన పేరును నెంబరుతోగూడ చించి పంపినయెడల మాకు పని అతిసులభముగాన, అందరట్లు చేయుటకు వేడబడుచున్నారు.

కొందఱు విలేఖకులు కాగితము రెండు ప్రక్కలును జిలుగుగా వ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రణాకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయుంచి విరళముగా కాగితమునకు ఒకవైపుననే వ్రాసి పంపుదురు గాకయని ప్రార్థించుచున్నాము. [ఆం. ప. సం.]

నోటీసు.

ముందు వారపత్రికకు చందాదారులయి ఇప్పుడు దినపత్రికకు చందాదారులయిన వారికి వారపత్రికతో నవశ్యములేదేని వారపత్రికపై అచ్చుతోవచ్చు పేరును చించి నెంబరుతో సహా పంపవలయునని వేడుచున్నాము. అప్పుడే వారపత్రిక బాబతువారికి బాకీయున్న సొమ్ము దినపత్రిక చితాలో జేర్చబడును. వ్యవస్థాపకుడు.

కలరాకు నిర్దోషధము

౧౦౦-కి-౯౯-గుణము.

తప్పకయేదశలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణమును స్థిరముగను

వుంచును.

ఇతరదుర్గుణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషూచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు దగ్గిరరైలుస్టేషనును వెలుపవలెను.

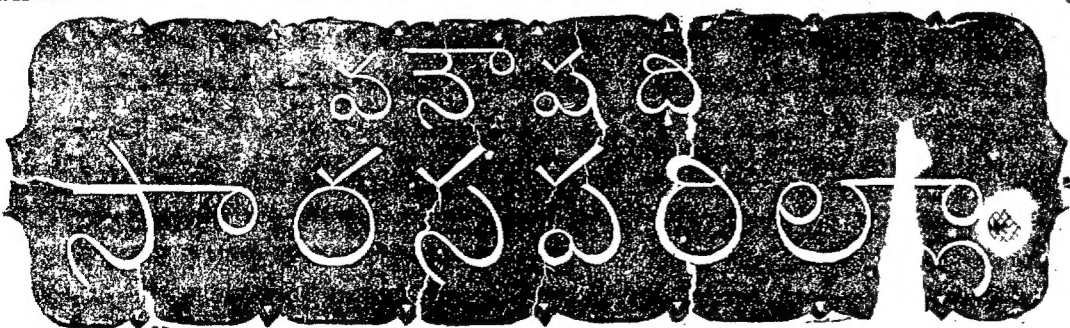
వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు,

ఎ.వి. యస్. ఏ. యం. బి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

జి. టి. మదరాస్.

తెలిగ్రాం అడ్రసు
పండిట్, మదరాస్.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగముల: కీళ్ళపోట్లు, పాతవాయువుపోట్లు, రసపట్లు, రక్తవికారమునలన గలిగిన అన్ని నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాజీంతపులకు పుష్టిని కుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము; ఆరోగ్యము కలుగ ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గన వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

గుజ్జేయును.

ములను దీనివలన

ంచును. నెత్తురును

సను. రెండసీసాలు

సా. 1-4-0.

బొంబాయి

. 2. Bombay.

డా. డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫననవాడి. న

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fana

MADRAS:—Printed and Published by K. 1

పాగయోడల రాకపోకలు.

చెన్న పురి నౌకాగ్రయమునం దున్నవి.

1914 సం॥ జూలై నెల 23వ తేది

ప్రముఖ పేరు.	బయలుదేరిన స్థలము.	తేది.	పోయెడి స్థలము.	తేది.
కాక్రగ్రాహమ్	లివర్ పూలు	11	కలకత్తా	22 జూలై
బ్లీమార్	కలకత్తా	12	కలకత్తా	22
ఎల్లక్ గా	నాగపట్నం	20	రంగూను	24
జీరా	కలకత్తా	16	కొలంబు	24
ట్రాస్టరు	అంటర్పు	20	కలకత్తా	23
టారా	త్రైశిల్పు	22	త్రైశిల్పు	23

రానున్నవి.

సందేశము.	బాంబాయి	జూలై	కలకత్తా	22 జూలై
రాజా	జావా	22	కలకత్తా	22
కేంబ్రిడ్జ్	లండను	22	కలకత్తా	23
హాల్ బాద్	బాంబాయి	23	కలకత్తా	24
నెనరేలియా	కలకత్తా	24	లండను	25
పుల్ బాలా	కలకత్తా	24	కలకత్తా	25
మక్కిన్ టైర్	కడలూరు	26	కాకినాడ	28
బీఎమ్	కలకత్తా	27	బాంబాయి	29
మంగుగా	లండను	28	కలకత్తా	29
అంబోటి	నెగ్రాల్	20	కలకత్తా	29
క్లస్ లిన్డెన్	లివర్ పూలు	28	కలకత్తా	2 అగష్టు
కెబ్యూక్	న్యూయార్కు	30	కలకత్తా	—
డండోలా (న్)	వేస్ట్రెస్	31	కలకత్తా	1
పి. ఆఫ్ ముద్రా	కాకినాడ	1 అగష్టు	లండన్	3

ఈతేదీలలో కొంచెము మార్పులున్నవి.

వాతావరణ నిర్ణయము.

1914 సం॥ జూలై నెల 23వ తేది

ప్రదేశములు.	తేలికైన 24 గంటలకు	కడలి నీరు 24 గంటలకు		వర్ష పాతము.	
		తేలికైన	తేలికైన	తేలికైన	తేలికైన
గోసాలపురము	29.448	84.2	78.2 ...	21.04	14.19
వాల్తేరు	29.5 8	44.0	75.5 0.01	15.05	10.66
కాకినాడ	29.557	82.8	75.8 0.35	13.60	10.80
బందరు	29.576	84.8	77.0 0.10	10.16	10.94
గుంటూరు	...	86.8	76.0 0.08	8.19	...
నిల్లూరు	29.598	91.6	77.0 0.01	4.31	4.49
మద్రాసు	29.625	93.5	79.9 ...	4.76	6.37
కడలూరు	29.658	92.0	80.5 ...	5.14	5.15
నాగపట్నము	29.572	96.5	78.5 ...	2.57	5.15
కొలంబా	29.765	86.1	74.7 0.01	30.93	32.41
తిరువనంతపురము	29.764	82.4	75.5 1.25	32.98	31.71
కల్కి	29.768	83.6	72.7 1.12	51.91	61.86
కల్కి	29.719	79.8	74.1 1.08	62.24	68.09
మంగురూరు	29.639	87.4	77.4 0.05	7.89	78.53
బాంబాయి	29.551	83.6	78.0 1.29	25.84	39.49
హైదరాబాదు	29.566	82.8	71.2 0.15	17.93	10.39
అనంతపురము	...	91.2	75.0 1.99	8.75	5.70
బళ్లారి	29.603	89.7	77.3 ...	2.89	5.05
కర్నూలు	29.618	90.1	77.4 ...	5.56	8.64
కడప	29.608	99.2	79.8 ...	7.86	7.89
రెంగళూరు	29.616	79.9	66.8 0.07	11.77	14.44
కొడేకనాలు	22.651	57.0	62.7 0.15	20.21	17.63
ఉడుకమండలము	22.864	56.7	53.5 0.32	18.45	22.72
కోయంబుత్తూరు	29.678	82.7	53.0 0.08	2.41	6.69
శెల్లూరు	29.621	98.7	70.8 ...	8.08	10.10
సేలము	29.679	92.0	78.6 ...	10.90	12.78
తిరుచనాపల్లి	29.674	98.5	74.6 ...	2.73	7.32
పుదుకోట	29.684	98.4	81.3 ...	5.48	8.10
మధుర	29.684	95.3	76.0 ...	4.90	7.90
చిరునల్వేలి	...	...	...	0.91	5.21

ద్వీపకల్పముయొక్క ఉత్తరభాగమునందు వాయు భారము కొంచెము లెగిసింది. పవనటి తీరమున మార్పులున్నవి.

లేదు బాంబాయి తీరమున గాడ్వూలు పర్వతములుగా పీచు మన్నుచి. ద్వీపకల్పముయొక్క ఉత్తర ప్రాంతముల వర్షము కరియ్యుకట్టు కనుపడుచున్నది. కర్నాటకమున బలముగను, డక్కనులో శీతకగను గాడ్వూలు పీచుచున్నది. దత్తమండల ములందును, దక్కనులోను, వేడిమి తగ్గిపోయినది. మిగిలిన చోట్ల మాల్వేయుములేదు. పగటిపూట వేడిమి మామూలు కంటే తగ్గియున్నది. మబ్బులు దట్టమున్నవి. చెన్న విశేషముగ గలదు. పవనటితీరమున సామాన్యముగను, నల్లర ప్రాంతముల విశేషముగను, వానవరిసినది.

నూతన:—ద్వీపకల్పమున చాలచోట్ల వానవరియ వచ్చును.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్సు

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము.

సర్. హోమ్స్ కు బట్లరుగారి లేఖ. మానసియులైన సర్. హోమ్స్ కు బట్లరుగారు మానసియులగు దర్శనంగా మహారాజాగారికి నీడిగున లేఖను జూలై 3వ తేదీని సింహంబుడి వ్రాసియున్నారు:—

ప్రియులగు మహారాజా బహదూరుగారికి:— తమకు నేరిదివరలో ఆగస్టు 1913 సం॥ జూన్ 2 తేదీని "విద్యాశాఖ 117" సంఖ్యకల యొక లేఖను సింహంబుడి వ్రాసియుంటిని. ఇపుడు దానిని తమ కొకించుక గమనింపుడు. ఆఫ్ఫీస్ లో విశ్వ విద్యాలయ విషయమింకను ఆలోచనలోనే యుండుటవలనను, లేదనియును ఇండియా కార్యదర్శిగారికో నాలోచించుట యవసరమై యుండుటవలనను విశ్వవిద్యాలయముయొక్క నిర్మాణ వైవిధ్యముగ నుండగలదో యును విషయమున నెట్టి వివరములైన నూచింపజాలవైతిని యాలేఖలో వ్రాసియుంటిని. ఆయినను దాని నిర్మాణమును గురించి నిబంధనల శ్రేష్ఠ రచయిత కాన్యమును తాము ముందు జరపవలెనని నేను గ్రహించితిని; కాని, ఇట్టి యేపద్ధతియైన నుపసాదించుటకు ముందుగ నెర్రేక్షనలసినదని దొరతనమువారు విధించినట్టి ఒకటేదైన నుండునని వానిని దెలిసికొనుట మీకు హల సహాయకముగ నుండునని నేదలచితిని. ఈ ఒకటే లక్ష్యము:— (1) విశ్వ విద్యాలయ స్థాపనమునకు స్వయం స్థానము నేర్పరచుట; (2) నెట్టి హిందూకాలేజీని యీ విశ్వవిద్యాలయమునకు మార్చుట; (3) 50 లక్షల మొత్తమును సమకూర్చుట; మీ లేఖలోని 8వ పేజీలో నుదాహరించిన యాస్తియొక్క నగదు విలువయును, 9వ పేజీలో నుదాహరించిన శాశ్వత ప్రదానములను వై మొత్తముతో కేగలపు; కాని మొదటివిషయములో ఆస్తి పీరి స్పాషీనములొనికి వచ్చియుండవలెను. రెండవవిషయములో దృష్టికరముగ విషయన ఆస్తియందు హక్కును గలిగించునట్టి లిఖితము యుండవలయును; (4) విశ్వ విద్యాలయముయొక్క నిర్మాణము ఇక ముందు నూచింపబోవు పద్ధతుల ననుసరించి యుండవలెను; (5) విద్యార్థుల వివాసమునకు కలయు సమసాయము లాసంగి బోధనాకార్యమున జరపు విశ్వవిద్యాలయమున నభివృద్ధి చేయుటకు నెట్టి హిందూకాలేజీ లెనియున్నదని, యందులకై ప్రత్యేకముగ నేర్పరుపబడిన యొక కమిటీవారు రిపోర్టు చేయవలయును.

2. నైని కరించిన (1), (2), (3), విషయములలో చాలవరకు బనిచేసి యున్నారని నాకు దెలియుచున్నది. (5) క విషయమును గురించినదగ్గ యెప్పుడైనను జరపగలను. (4) క విషయమున, మునుపటికంటే మాత్రముగ నొక ముఖ్యముగ విషయమును మీకు దెలిపదగిన స్థితిలో నే నిప్పుడున్నాను.

3. ప్రధాన విషయములన్నిటియందును, అందులో ముఖ్యముగ దొరతనమువారితో సంబంధపడిన సంబంధములందు, ఉద్దేశింపబడిన హిందూ మహమ్మదీ. విశ్వవిద్యాలయములు రెండును ఒకేవిధముగ నుండవలెననుట మొదటి నుండియు ననుకూలిన విషయమే. ఉద్దేశ్యములగు విశ్వవిద్యాలయముల విషయమున దొరతనమువారి శ్రేష్ఠరచిత నిర్మాణపద్ధతిని మహమ్మదీయ విశ్వవిద్యాలయపు కమిటీ నానంగీకరింపలేదని మీ రెంగియే యున్నారు. రాజప్రతినిధిగారు విశ్వవిద్యాలయ ధ్యక్షులగు నుండవలెననియు, అనగరముగనుండు వ్యవహారములందు శోక్యము కలుగజేసికొనుటకును నిర్ణయించుటకును పీరి కధికారముండవలెననియు, ఈ కమిటీవారు ఆదాయం దుపసాదించియుండిరి. కాని, విశ్వవిద్యాలయ విషయమున నెట్టి యేర్పాటు ఉండవలెనని, పరిష్కారంపబడినది. ఇదియే కడ

పటి తీర్మానము. కొద్దిద్వారా తమప్రముఖమైన యధ్యక్షుల నేర్పరుచుకొను సభికారమును కమిటీవారు విశ్వవిద్యాలయమువారికి వదిలియున్నారు.

4. తర్వాత నీ విశ్వవిద్యాలయ యధ్యక్షుని కిందపలసిన యధికారమును గురించి; 1. ఉపద్రవ్యగనుండి, యా యా చక్రల జరపవలెనని కాని యా యా యుద్ధాగ్నిల నియమింపవలెనని కాని తీసివేయవలెనని కాని సలహా నిచ్చుటకును అట్టి సలహా ననుకూలముగ చేయుటకును అధికార ముండవలెను. 2. విద్యయొక్క ప్రమాణము లెగింత యుద్ధాగ్నియందు యునున్నదా లేదా యను విషయమును నిశ్చయించుటకును ఆకస్మాత్ములగు నిజర పనలకొరకును పరిష్కార నివర్తనమండవలెను; 3. ఎన్నడైన (ఆట్టి రెనిభిజరిగిన సంభవములలో) నాని చేరుసమయముల మగాని యవసరముగ నెట్టి విశ్వవిద్యాలయ పరిక్షకుల నియమి చి, వారియొద్ద రిపోర్టు కాను బుచ్చుకొను సభికార ముండవలెను. 4. ప్రతిసంవత్సరమును లెక్కలను బుచ్చుకొను మండవలెను. 5. ఉపాధ్యక్షుని యొక్కయు ప్రావీణ్య యొక్కయు స్థానములకు నిష్టియింప బడువారి పేరు యమున, వారాపదవుల కర్తవ్యతయని పీరనుమింప కలసి యుండును. 6. ప్రధానము న నేర్పరుపకును నిబంధనలకును, పిచ్చుట జరుగు మార్పులకును పీరియంబర ముండవలెను. 7. సాంఘికములగుండు కళాశాలలను విశ్వ విద్యాలయములో జేర్చుకొనువిషయమున పీరికరింపవలెను, 8. విశ్వవిద్యాలయపునభ సెషనుకు నైదుగురు సభ్యుల జేర్చుకొను సభికారము పీరికిగలదు. 9. విశ్వవిద్యాలయమునందు నూతన విద్యార్థుల శ్రేష్ఠరచయితను పీరినిర్ణయించవలెను. మరియు నెట్టి విద్యరణము నెన్నడైన మితపరచుటకు పీరికి నెట్టిపు డెధికారముండియే యుండవలెను.

వైయధికారములలో గొన్ని మీకమిటీవారు పూచించి యున్నారు. మరికొన్ని యవసరములగు సంబద్ధములందు మాత్రమే యుపయోగింపదగియున్నవి పీరినేర్పడును ఉపయోగింపక పోయిన పోవచ్చును. ఇట్టియధికారముల నొసంగుటయందలి యుద్దేశ్యమేమన, దేశమందలి యావసరములొక్క యు వారిత్తితలకులయొక్కయు క్షేమముకొరకునై కొంత నమువారు విశ్వవిద్యాలయము వారితో సహకరించి సమగ్ర విషయము వారికిసహాయమొనర్చి, స్థిరముగ నాస్తికస్థితికి దెచ్చుటయే. విద్యార్థులయొక్కయు వారిత్తితలకులయొక్కయు లాభనష్టములను దొరతనమువారిలాభనష్టములను పిచ్చుకొనిపో ఆయుయున్నది.

5. బహుళి కళాశాలలను విశ్వవిద్యాలయమునందు జేర్చుకొను విషయమున దొరతనమువారి తీర్మానము కడపటి తీర్మానము మీరెగియే యున్నారు. పీరివలన నేనులకు నాభాగంయు కలుగునని దొరతనమువారు గుర్తెగియుండిరి. కాని విశ్వవిద్యాలయముల కమిటీల వారికి యుక్తియిని దెలియజేయకపో యిట్లు తీర్మానింపలేదని నే నీసందర్భమున వచించుట యుక్తము. కాని, కమిటీవారుజేరించిన యేర్పాటునుబట్టి, శోక్యము కలుగజేసికొనుటకును నియమించుటకును అవసరము సభికారము సభాయుక్తులగు గవర్నరు జరపవలెనని గలదు. ఈ యేర్పాటును గురించి యప్పుటిలో విమర్శములు చాలవరకు వచ్చి యుండెను. ఆకారణమువలన ఇండియా దొరతనమువారు, ఇండియా కార్యదర్శిగారును, ఈ సమస్య నెట్లమున పరిష్కారముచే దెచ్చుటయందు వోద్రవ్యవలెనను మజ్జేము కలవా విషయము సంభయ విరిగి యూగించింది. ఇండియా దొరతనమునది యొక నిర్దిష్టగర్హితములమున నిర్ణయించబడు సభికారనియు, మారమందుండుననియును పీరి కమిటీయందు యున్నారు; నూరినపద్ధతి ననుసరించి ఇండియాలో స్థాపించబడు పీరి విశ్వవిద్యాలయకార్యమున సరిగా నిర్వహించవలెననుచో నెవరో యొక కేవలకై ప్రత్యేకముగ నిర్ణయించి యందు విశేషముగ శ్రద్ధగొను ముండుట యవసరము; అట్టిశ్రద్ధను ఇండియా దొరతనమువారు తీసికొనజాలరను విషయముగూడ పీరు గుర్తెగియున్నారు. విషయమందలి సందర్భము లన్నియును, అందునై జేయబడిన విమర్శములనుగూడ వివారింప సంయుక్త రాష్ట్రములకు నెట్టి నెం యు గవర్నరు గ నుండు వారే విశ్వ విద్యాలయ ధ్యక్షులుగానుండి సలహానిచ్చుటకును అనుగ్రహముగనెట్టి శోక్యము కలుగజేసికొనుటకును కార్యము నిర్ణయించుటకును అధికారము కలిగియుండవలె సమయమే సర్వోత్తముగ నేర్పబడిన ఇండియాదొరతనమువారు ఇండియా కార్యదర్శిగారును నిర్ణయప్రాములై యున్నారు. బహుళి కళాశాలలను వరకు శాఖలుగ జేర్చుకొనుటకే హిందూ విశ్వవిద్యాలయమున కిది

కారము లేకున్నను, నిబంధనలలోబడి ఇండియాలోని యన్ని ప్రదేశములనుండి వచ్చు విద్యార్థులను దనయందు బ్రవేశపెట్టుకొనుచుండుటచే నిదిగూడ యొక యర్హమున సార్వభౌమికమే యనవలసి యుండును. ఇది కాశీ విశ్వవిద్యాలయము స్థాపనయొందును. అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయమునకు గూడ యర్హతలుగ నుండునట్టి యారాజధాని యొక్క రైఫ్తలకు వర్తించునట్టి దీనిగూడ యర్హతలుగ నుండునట్లు యీ విశ్వవిద్యాలయమునకు బాధకముగ నుండునట్లు స్పష్టము. ఈ ధయ విద్యాలయములకు నందు నర్హత్య సంబంధములను నిర్ణయించి, రెండింటిని బ్రయోజనకరముగ నుండు తెలుగు కార్యము నిర్వహించి, రెండియందును రోగ్యముగ నర్హత్యసహకారభావము నభివృద్ధిపఱచుటకు మీరు సమర్థులై యుండురు. ఇంతయకాక, ఇండియా దొరతనము వారిపక్షపాదములనుండి దీనిని రక్షించుటకు పద్ధతి కిది యనుకూలముగ నే యున్నది.

విశ్వవిద్యాలయములో నితర కళాశాలలకు కేంద్రము విషయము ప్రధానముగ నెంచబడి వాని గురించి చాలవరకు చర్చ జరుగవచ్చుననియు, వేర్వేరు సంఘములకు బ్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయముల స్థాపించు పద్ధతి ప్రస్తుతపు రాజధానుల గౌరవానుభవ భిన్నముగ నుండుటచే, వాని గురించి యధికముగ విమర్శజరిగియున్న దనియు, అందువల్ల విశ్వవిద్యాలయము పరీక్షకముగ మాత్రముండక బోధకముగ నుండుటయును అందునుండి పట్టుములను రోగ్యతా పుత్రములను పొందువారు అచ్చట మాత్రమే లభ్యములుగ నుండి వేరువోట్ల నలభ్యములగు నున్నతాదర్శముల గ్రహించి యుండు రనుటయును, ఆవిశ్వ విద్యాలయ స్థాపనమున నమర్శింప గల్గుటకు ముఖ్య హేతువులని యును, 1911 సం॥ సెప్టెంబరు 23 తేదీని సిమ్లాలో మహమ్మదీయ విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణసభ సమావేశమైనపుడు సభ వారితో నేనుసవించి యుంటిని. పిమ్మట నామాసములోనే 27 వ తేదీని జరిగిన సభయందుగూడ నేని విషయమును వారికి తిరిగి జూపముచేసి యుంటిని. 1911 సం॥ డిసెంబరు 4 తేదీని ఢిల్లీలోని పురభవనమందు హిందూ విశ్వవిద్యాలయ యోధ్యుల ప్రచారకులు సభకుండి విషయమును జర్పించు నవసరమున గూడ, బయటి కళాశాలలను విశ్వవిద్యాలయములో కేంద్రముకొనుటకు నుండు నసందర్భముల గురించి వారికి స్పష్టముగ దెలిపియుంటిని. దీనిగురించి కొన్ని మిథ్యాభిప్రాయములు జనులకును గలిగియుండుటందేని యంతవరకు వివరించి చెప్పట యవసరమైనది.

6. చందాదారుల యభిప్రాయముల కనుకూలముగ నుండుటకై దీనికి కాశీహిందూ విశ్వవిద్యాలయమునా పేరు పెట్టుట కంగీకరించిరి. దీనియందు మతమునకు సంబంధించిన పరీక్ష యేమియును నుండదు. హిందువులతోపాటుగ తక్కిన సంఘములకు సంబంధించిన విద్యార్థులుగూడ దీనియందు బ్రవేశించుటకు ిలుగను. హిందూమతవిషయక బోధన వినుట కాని, మతాచారముల నవలంబించుటకాని, హిందువులకు దప్ప మరి యెవరికిని నవసరములుగ నుండవు. మరియు విశ్వవిద్యాలయమునందే విద్యార్థులు నివసించుచు, విద్య నభ్యసించుచుండురు.

7. వై విషయము లన్నియు, విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనమున గోరువారు ముందుగ నంగీకరింపవలసిన పరతులై యున్నవి; వీనినంగీకరించిననే కాని, నిర్మాణవిషయమున నవసరములగు నవసరముల నేర్పరచుటకు నిలులేదు. విశ్వవిద్యాలయము యొక్కయు, దీనితో నెవరికి సన్నిహితముగ సంబంధముండుట యర్హతసహకార యట్టిదొరతనము వారియొక్కయు శ్రేయస్సును మదిమికుని వైమరకు లేన్నరపబడినట్లు కమిటీవారు గ్రహించునట్టి యాశించు చున్నాను. చందాదారులలో గొందరభిలషించునంతయు వీనియందు లేకున్నను, ఆరంభమందనే వలకు దుస్సాధ్యముగ దొరికినట్టియు 1902 సం॥ క్షేత్రపు యూనివర్సిటీ కమిషనువారు నిరాకరించినట్టియు నొకయాదర్శము వీరకలన సిద్ధించగలదు. కమిటీవారు వీరకలన సంకీర్ణములను, విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుట యందలి వివరములను బరిష్కరింప వచ్చును. 1911 తేదీ మున్ముగారు 26 తేదీని అలహాబాదులోనుండి, యచ్చట మనతో నావిషయములను జర్పింప సంసిద్ధులై యుండురు. విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణమును గూర్చిన యావికములను చిత్తుల్లిగను నిబంధనల రూపముగను తయారు చేసి వారియెదుట పెట్టువలయును, ఇండియా కార్యదర్శి గారు ఈవిషయమున ననుకూలపటి తీర్మానమును నిలుపుచేసికొని యున్నానని నేనుచట దెలుపవలసి యున్నది.

విశ్వవిద్యాలయ విషయమున నేలైన దృష్టికరముగ పద్ధతి యేర్పడినచో, దొరతనము వారు దీనికి సహాయముగ ను

దారముగ నార్థిక ప్రధానము (గ్రాంటు) నొసంగి దీనియందు దనుకుండు శ్రద్ధను గనుపరచుట కంతయు సంకల్పించురు. ఇండియా కార్యదర్శి గారికిని ఇండియా దొరతనము వారికిని స్థానిక ప్రభుత్వము వారికిని ఒక్కచేయుద్యేయము కలదు. అది యేదన, జయప్రదముగ బరిగణింపవలసిన మార్గమున నీనుత్సాహమును నుపక్రమించు కట్లు మీతో గోడ్డుకుటయును అట్లు చేయుటలో ఇండియాదేశపు పురోవృద్ధిని గోరు వాందరును సర్వవిధవిషయమున నవశ్యమనియెంచు నుత్సాహమును జనుల యందు వ్యాపింపజేసి దానినభివృద్ధి చేయుటయు నైయున్నవి.

గుంటూరుసభ.

ఆనందబిల్ శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి యుపన్యాసము.

(మాచిలేఖకుల యెద్దనుండి.)

హిందూదేశ సేవకసంఘ సభ్యులలోనొకరును, చెన్నపురి కానననిర్మాణ సభ్యులునునగు గౌ. వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రి. బి. ఎ. ఎల్. టి. గారు 21 తేదీన మాపురమందలి టవును హోమ్ములలో “రాష్ట్రీయ, జాతీయ, ఆదర్శములు” అను విషయమునుగూర్చి యుపన్యాసించిరి. దాని సారాంశ మిచ్చట దెలుపుచున్నాను:—

ఆర్యులారా! నా కోరికమీదనే కొండ వెంకటేశ్వయ్య గారు నియమించిన విషయమునుగూర్చి యుపన్యాసంప పూనుకొన్నాడను. నాకోరికపై నియమించబడిన, విషయమే యెవను మీరునన్న ఆదర్శముతో విందురని తలంచుచున్నాడను. నా అభిప్రాయమును మీకు తెలుపుటకును, మీ యుద్దేశములనే గ్రహించుటకును, నే చచ్చియున్నాడనుగాని, నా యుద్దేశములకు మిమ్ముల డివ్వదనను నాకలేదు. నేను హిందూదేశ సేవకసంఘ సభ్యుడను. వర్ణ కాభాభేదములను బాటింపక హైందవసోదరుల నందఱివత్తుమునను నేవచేయుటకై ప్రమాణము చేసినాడను. అట్టి యాదర్శముగలిగిన నా అభిప్రాయములు పక్షపాత ప్రేరితములయినవని గ్రహింపబడుటకు నేనిచ్చగింపను. నే నిదివఱకుచెప్పిన కొన్ని విషయముల వలన అట్టి నేరము నావై నాకోరింపవలయుటకే యీ సాయం కాలము మీయెదుట నుపన్యాసంప పూనుకున్నాడను. మీతో అన్ని విషయములందును నేనేకీ భవించు కున్నను, విద్యాధికులయిన మీరు పరమత సహనమునుగలిగి నన్ను ఆదరింతురని కోరుచున్నాడను.

కొంతకాలము క్రిందట ఇండియను రివ్యూ పత్రికలో పట్టికల్గ సర్వీసు కమిషను సంబంధమున ఆంధ్రోద్ధ్యమమును గూర్చి నాభావములగ గొన్నిటిని దెలుపుట తలపించినది. కడచిన రెండు మూడు దినములలో తద్విషయములు మరల మరల జ్ఞప్తికి దేబడినవి. అందువై నా వెనుకటి అభిప్రాయమును విమర్శించుకొని యీ విమర్శనా సారాంశములను మీకు వినుపించుకొనుచున్నాడను. నాయుద్దేశమునకు గాంధీర్యమైన పేరిడితినిగాని నా యుద్దేశము ఆంధ్రరాష్ట్రము వాంఛనియమా, కాదా? ఇదియే ప్రస్తుతాంశము కాని యీ విషయమును గూర్చి యుపన్యాసించుటకు పూర్వము జాతీయాదర్శమునుగూర్చి కొంత చెప్పవలసియున్నది. హైందవులమైన మన మందఱమును కాలక్రమమున నేకజాతీయతను బొందవలయుననియే మన యాదర్శమును, గోరికయునైయున్నది. ఈ దేశమున నివసించుచుండిన మనము యిదివఱకెన్నడును నేకజాతీయతను బొందియుండలేదు. ఇది ప్రథమవిషయము. కొన్ని పండుగలు మొదలగువాని విషయములపై మన మిదివఱకు వివిధ సంఘములుగ విడివడి ప్రత్యేకపు వ్యక్తులుగ ప్రకటించుకొనుచుంటిమి కాని బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమున జాతిమత భాషాభేదములుగల మన సంఘములన్నియునేక జాతీయతను బొందవలయునను సామాన్యభావము గలిగియున్నవని మనము చూడగలము. ఒకవిధమైన ప్రభుత్వమును, నొకవిధమైన నాగరకతయు గలిగియున్నాము. మన ప్రాచీన నాగరకమున తీసికో సమ్మేళనము కావచ్చును. ఈ మూడు శక్తులు నేకభవించి పనిచేయుచున్నవని మనమందఱము నెఱుగుదుము. వీనికి మనము భిన్నము గలిగింపగూడదు. ఇది ప్రస్తుత విషయమునకు ఉపాధ్యాయము.

ఆర్యులారా! ఇప్పటి జాతీయోద్యమము గొప్ప కష్టముల నెదుర్కొనవలసియున్నది. వివిధ రాష్ట్రములను, విభజింపబడిన పలుకూతులు తామొక్క జాతివారసుని తలంచుట లేదు. బంగాళీలు తమజాతి గౌరవమును పురస్కరించుకొని ఆస్సామువారితో కలసిమెలసి యుండకపోవుటచే ఆస్సామీలు, బంగాళీలు తమదేశమునుండి వెడలగొట్టవలయునని

ప్రయత్నించుచున్నారు. బీహారు, పశ్చిమోత్తర రాష్ట్రము, వారును బంగాళీల యెడల నిట్టి యభిప్రాయమునే గలిగియున్నారు. పశ్చిమోత్తర రాష్ట్ర నాయకుడైన మననమోహన మహాశ్యగారు యిట్టి యభిప్రాయమునకు బ్రోత్సాహమును గలిగించినాడని బంగాళీలు ఆయనను ద్వేషించుచుండురు. అంతేయ విద్యును మున్నగుగా గ్రహించిన బంగాళీలు తమ ధర్మమును గుర్రెగక ఇండియాలో నితర సంఘముల యెడల వర్తించియుండ నందున యాభావ మంకురించినదని నా అభిప్రాయము.

పశ్చిమ యిండియాలో మహారాష్ట్రీయును, బొంబయి రాజధానిలోని గుజరాతి కన్నడ జాతుల విషయమున నిటులనే ప్రవర్తించి యుండుటచే వారును ద్వేషింపబడుచున్నారు. భర్తాసరు కాలేజిలో కన్నడ విద్యార్థులకును, మహారాష్ట్ర విద్యార్థులకును గల వైషమ్యములు దీనివల్లనే కలిగినవి. మహానీయులయిన తిలక్కు, రానెడె గోఖలేలకు జన్మస్థానమైన మహారాష్ట్రీలు పరాయణుగ నెంచబడుచున్నారు. అంతర రాష్ట్రీయ భావము లేవిధముగ నున్నది. దీనిని గూర్చి మన మందఱమును జింతిల్లవలసినదే. ఇక ఆరవవారిని గూర్చి విచారితము. ఈ రాజధానిలో నింగ్లీషుభాష వీరికి ముందట్టి యుండుటచే వారు మీ దేశములకు వచ్చుచున్నారు. మైసూరు తిరువాన్కూరు, బ్హదేశములవారును ఆరవవారిని ద్రవ్యాపహృలైన చోరులుగ నెంచుచున్నారు. ఈ విధముగ ఆరవ, బంగాళీ, మహారాష్ట్రీజాతులవారు తక్కిన వారియొక్క అనిష్టమునకుఁ బాత్రులైయున్నారు. ఈ ద్వేష భావము ఆక్రమమైన దని నా అభిప్రాయముకాదు. ఆస్సామీలు మొదలగు జనులలో ద్వేషభావము అంతరింప జేయుటకు బంగాళీయులు మున్నగువారి వర్తనము సహితము కొంతవఱకు కారణము కాదని నా అభిప్రాయము కాదు.

కాని వివిధ సంఘములవారు అశ్రోత్య మైతిలేకపోగా ద్వేషభావమును సహితము వహించుట మనము చూచుచున్నాము. తమతమ రాజధానులలో తమ న్యాయతః రావలసిన యుద్ద్యోగానిపదములు యితర రాజధానులవారు అనుభవించి పోవుచున్నారను భావ మొక్కటియెకాను. మన జాతీయతకు నితర ప్రతిబంధములు గలవు. ఉత్తర హిందూస్థానులో హిందూ మహమ్మదీయులకు గల వైషమ్యములను జూడుదు. హిందూ మహమ్మదీయసమస్య హైందవరాజ్య తంత్రజ్ఞులను దల్లడింప జేయుచున్నది. ఉత్తర హిందూస్థానములో నీ సమస్య యెంత తీక్షణముగనున్నదో దాక్షిణాత్యులమైన మదరాసీయులకు బోధపడదు. మన కేబాధకములు లేవు. ఈ వైషమ్యములు యే పర్యవసానముల కీడ్చునో మన మూహింప జాలకున్నాము. మన హైందవనాయకులు తమ మేధస్సు సంపత్తునంతయు నుపయోగించియు నీ సమస్యలకు పూర్ణమైన చికిత్సల నూహింపజాలకున్నారు. పంజాబు, పశ్చిమోత్తర రాష్ట్ర స్థితిగతులు మన నాయకులకు నిరాశ పుట్టించుచున్నది. అచ్చటచ్చట ఈ సమస్యల చిక్కువిప్పటకు యెన్ని సంవత్సర దేశములు గడువవలసియుండనో తెలియదు. బంగాళీయులలో నిది మిక్కిలి తీక్షణముగ నున్నది. అచ్చటచ్చట మన రాజధానిలో హిందూ మహమ్మదీయులకు కలహములు జరుగుచున్నను నీ సమస్య మన మద్రాసీయులకు అంత బాధకమైనది గాదు. హిందూ మహమ్మదీయసంఘములు వ్యక్తిపురుషులవలనే అన్యోన్య ద్వేషభావమును అపనమృతమును గలిగియున్నది. ఒక దృష్టాంతముచే దీనిని ఋజువుపరచెదను. కల్కాలా విద్యార్థులగు మహమ్మదీయులు, పరీక్షకులు విశేషము హైందవులగుటచే, తాము వృద్ధి రాజాలకున్నామని మహమ్మదీయ పత్రికలకు వ్రాయుచున్నారు. (నశేషము.)

ఆంధ్ర సేవక సంఘము.

గుంటూరునుండి ఒక రిట్లు వ్రాయుచున్నాను:— ఆంధ్ర సేవకాసంఘ మొకటి స్థాపింపవలయునని కడచిన ద్వీతీయాంధ్ర మహాజనసభలో తీర్మానింపబడినది. దాని కొరకై ఆంధ్రనిధికోటి స్థాపించి అందునకై పదివేల రూపాయలు చందాలు వాగ్దానముచగబడినవి. ఆంధ్రదేశమునకు సేవజేయుటకై కొందరు యువకులు సిద్ధముగనున్నారు. ఆంధ్రదేశపురోభివృద్ధికి ప్రత్యేకముగ నొకసంఘ మేర్పడుట యవశ్యకమని నొక్కివక్కాణించబడినది. హిందూదేశ సేవకసంఘమే యీపనిచేయగూడదాయని గొందరికి సంధియము గలుగవచ్చును. కాని చెన్నపురి సంఘమున కధ్యక్షుడైన ఆనందబిల్ వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు “ఇండియన్ రివ్యూ” అను మాసపత్రికలో ఆంధ్రోద్ధ్యమ మహాయోగమైన

దనియు, నాని శ్రీమదుని శ్రీమదేవిగారి కేశుబాగు పడదనియు, సామానుగా గ్రామిని వారిపైను తామువ్రాసిన దానికిది యథామతముగాదని చెప్పవచ్చును. అందులోని పదముల యథామతముగాను సరికిని సాధ్యపడదు. ఏది యెటులున్న ను గోఖలే సంఘమువారికి ఆంధ్రరాష్ట్రాధ్యక్షులకొరకై పనిచేయుట ఇష్టమగునో కాదో ఇప్పటికిని తెలియదు. ఇట్టి తరుణములో మన మూరకుండిన లాభ మిసుమంతయు గలుగజాలదు. ఆంధ్రదేశమునకు సంబంధించిన ప్రత్యేకపు కొరతలను తీర్చుటకు వేరొక సంఘముండి తీరవలయును. ఆంధ్రరాష్ట్రాధ్యక్షులు జనులలో వ్యాపింపజేయుటకు సమీతులు సాధింపవలయునని రాష్ట్రాధ్యక్షులనున్నది. అది సమకాలీనము? కాలమంతయు దేశసేవకై పనిచేయుటకు కంకణము కట్టుకొనిన యువజనులే యీపని నెరవేర్చగలరు. ఇతరులకు ద్రవ్యోపార్జన విధులతోడనే కాలమంతయు సరిపోవును. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము మనకు శిష్యులులో సఫలముగావలయును. ఆంధ్రులకున్న విద్య అప్పుడుగాని వలసి నన్నేక లభింపజేరదు. మధ్యపరగతాల కొక విశ్వవిద్యాలయముగా గుంటూరు యల్పములు జరుగుచున్నవి. ఆంధ్రదేశమున కందు కొనగలమాడదు? ఈ యల్పములన్నియు సఫలమగుటకు స్వాధ్యాయముచేసి తమ జీవితమును దేశసేవకై సమర్థులజేయు సరియైన ఆంధ్రయువకులు పనిచేయవలసి యున్నారు. ఆంధ్ర సంఘములో ఇప్పటికిని గోఖలేగంటి మహామహాయుగాన రాడు. కాని అటువంటి మహామహాపురుషునియందుచురకు మనము వేచియుండవలసిన యవసరములేదు. ఆంధ్రులలో గాజీయ పరిజ్ఞానముగల యువధనములవలన సలహాలిచ్చి ఆంధ్రసేవకులు పని చేసికొని రాధాభ్యుదయమునకు కొంతోడ్పడినవారగుదురు. ఆంధ్రరాష్ట్ర మెటుల ప్రాంతవ జాతీయకు భంగకరము కానేరదో ఆంధ్రసేవక సంఘమును ప్రాంతవ సేవక సంఘాభివృద్ధికి భంగకరము కానేరదు. కొంతమంది యువజనులు ఆంధ్రసంఘములో జేరను నవచ్చును. మరికొందరు గోఖలేగారి సంఘములోను చేరవచ్చును. కావున వృథావాదముల కెడమియ్యక రెండుసంఘములు దేశాభివృద్ధికి ముఖ్య సాధనములని గమనించి ఆంధ్రసేవకసంఘము త్వరలో నేర్పాటుగావించి ఆంధ్రుల యభివృద్ధికి సందరుస సాయము చేయుదురుగాక.

II

చట్టి నరసింహారావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఈనెల 18 తేది సాయంకాలము మాడున్న రంగంబులకు తెజవాడ రామమోహను లైబ్రరీహాలులో నిసభకూడినది. అందునచ్చిన సభ్యులసంఖ్య పదిమంది. ఆంధ్రోద్యమముపై నభిరుచిలవారు వెక్కొండు గుంటూరు, బందరు, తెజవాడ నుండి వచ్చియుండిరి. హిందూదేశ సేవకసంఘము వారిరువురు వచ్చియుండిరి. నిన్న నోమొన్న నో విద్యాంధునుండి వచ్చియున్న ఉన్నన లక్ష్మీవారాయణ రావుగారు సభనలంకరించిరి. గూడూరు రామచంద్రరావుగారు వచ్చియుండిరి. నేనును జైలయంటిని. ఆంధ్రజాతీయముల చదువుల తీవ్రత పత్రికాముఖమున చదివితిమిగా! అందలి చివరదగు ఆంధ్రసేవక సంఘ తీర్మానము చక్కగా చర్చించబడినది. దీనిని చర్చించుటకు పూర్వము, సభలోనివారందఱు వారియుద్దేశముల తెలియజేయు వచ్చునని నెలవొసంగిరి. అంత సభలో గునగుస లారంభమయ్యెను. వెక్కొండు వెక్కొండు అభిప్రాయములు వెల్లివిచ్చిరి. 'ఎవరు పనిచేయుచున్న వారే ఆపదవని కొద్దిగోజాలలో బొంద నగుననియు,' నొకరు నడిచిరి. మరికొందరు ప్రముఖులు! ప్రత్యేకము సేవకసంఘ మెందుకనియు హిందూదేశ సేవకసంఘము వారి ప్రధానసాధనమునకు కొంతమంది తెలుగువారిని పంపి కట్టును గట్టి మరల వారిని మనకిచ్చి వేయునట్లు నొడంబడికచేసికొని పనిచేసిన వాగుండుననియు, మున్నగు యుక్తులతో తంతునడిచిరి. ప్రస్తుతము మనకు ప్రత్యేకముగా సేవక సంఘము నేర్పాటుచేసి నిర్వహించుటకు తగిన సాధనసంపత్తి లేదనియు దీనికై పెద్ద మొత్తముంపవలెననియు, మిగులవిలువగలపుస్తకభాండాగారముండవలెననియు, నిదికన్నతరమైనదనియు, నుడిచిరి. మరి కొందరు ఆంతర్యేతులలో మనకిప్పుడవసరము లేదనియు, దానికి గ్రామ్య గోష్ఠి యుండవలెననియు, క్రీడు మొదలగు కొన్ని నిబంధనలకు లోబడి యుండవలెననియు, చందాల వసూలు చేయుట, అచ్చటచ్చట సమాజము లేర్పరుచుట, విద్యావిషయ సంబంధముగు సంగతులు ప్రజలకు చెప్పట యిచ్చున వ్యవహారము లన్నియు, ముఖ్యముగా తెలుగుననే జరుగవలసి యుండును గనుక, ఎక్కడ ప్రత్యేకతలించినవారే చేర నవశ్యములేదనియు చెప్పిరి. కొందరు, హిందూదేశ సమిష్టికై చేసేదీవారి

వలన మనకు లాభములేదనియు, అదిగాక వారు రాష్ట్రాధ్యక్షుల యము వలదనువాదును, వారికి కాలము చాలదనియు, ఆంధ్ర సేవక సంఘము పని కొంతవరకు అజీ అయినను ముఖ్యముగా ఆంధ్ర రాష్ట్ర విషయము జనులకు బోధజేసి వారి అవకూలములను ప్రభుత్వము వారికి తెలియజేయ వలసి యుండుననియు నుడిచిరి. ఒకరు మేము దేశ సేవకులమనియు, ఆంధ్రదేశము హిందూదేశమున నొకభాగమనియు, ఆంధ్రదేశసేవ మాకు సవ సరమై యున్నదనియు, మేమును మీకు తగిన సహాయము చేసేదమనియు, అందులకై వచ్చితిమనియు, మీ విద్యార్థుల తప్పకు చేసి మరల నిచ్చుటకు ఆదేశము యుండక పోవచ్చుననియు, ప్రత్యేకముగా మిగతా సేవకసంఘ మనవరములేదనియు, అయినను ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రశ్న లేనియెడల మీ మా అభిప్రాయము లొకటే అనియు, హిందూదేశమున భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజన వనసరమని నేనుమట్లుకు నమ్ముచున్నాననియు, నేనుండు సంఘాభిప్రాయ మెట్లుండునో వారు తెలియదనియు, దాని అభిప్రాయము కూడదనియు, మున్నగు సంగతుల నెలవిచ్చినారు. ఇంకొకరు, పీఠుచెప్పిన విషయమే మనలను మొర వేటు సేవకసంఘమేర్పాటుచేసికొందని బోధించుచున్నదనియు, వేటు సేవకసంఘము లేకున్న కార్యము నెరవేరుట చాల కష్టసాధ్యమనియు వచించిరి. ఆంధ్రదేశ సేవక సంఘముయొక్క యుద్దేశ్యము హిందూదేశమున కంతకు సేవ చేయవలయునని కాదనియు, అటులచేయలేదనియు, తమలోపముల సరించుకొనుటకేయనియు, ఆంధ్రరాష్ట్రముపై భిన్నాభిప్రాయాలందియుమల దీర్చి ఆంధ్రరాష్ట్రాధ్యక్షులను నమ్మ ఖులగునట్లు చేయవలయుననియు, ఇందుకు హిందూదేశ సేవకసంఘ విప్లవపడదనియు, ఇది స్వల్పకాలముగా నుండవలెననియు, నొకరు చెప్పిరి. అన్ని తీర్మానములు లిప్తలో జరిగినవి. ఏమి చేయుటకును తోచకుండెను. సభ అమితోత్సాహ భరితమైయుండె. అటుగంటలకు వేలొకసభ, ఆంధ్రులలో జరుగవలసియుండె. హాలు విడిచి వెట్టనలసియుండె. చాలాతీర్మానములు చేయవలసియుండె. కాలములేకుండె. సభమగించవలెనని సభ్యులారులేతోనుండిరి. కొందరులేచిపోజూచుచుండిరి. వేటుసభకూడ నున్నందున తుదకు, ఆంధ్రసేవక సంఘమునకు నిబంధనల నేర్పాటుచేయుటకై ముగ్గుర నేర్పాటుగావించిరి. ఒక కార్యమునెత్తిన వహింపవలసి వచ్చినపుడు గదా దానిభార మెంతో తోమను! లోకములో నడుపబడునది యొకటియు, నడిచెడికర్త యొకడును నుండవలెకదా! రెండునులేని కార్య మెటుల జరుగును. ఒకటుండి రెండవది లేకున్న నిన్నుయోజనము. ఆంధ్రసేవక సంఘమును నడిచెడికర్త ఒకడుండవలయును. తరువాత సంఘముండవలయును. రెండును త్వరలో నేర్పడుటకు నీశ్వరుని ప్రార్థించు చున్నాడను.

గుంటూరు మండలము.

రయితలకన్యములు.

(ఒకరయితలకే వ్రాయబడినది.)

గుంటూరుజిల్లాలో నక్కడక్కడ వర్షములుతురిసి పంపుచున్నది. మెరకతాలకాలాన్నియు వర్షమును కొరచుచున్నది. ఇంతవరకు తగినవర్షములేదు. ఇప్పటికే కాల మతిక్రమించినది. ఇకనైనవర్షములు బాగుగగురియదేని జూచుము గూడ సంభవించవచ్చునని గమలు భయపడుచున్నాడు. కృష్ణానైపురకే జ్యోతిషముల విషయమైన యిప్పుండులు యథాప్రకారమున్నవి మండలసభలోని యువభాగములు రయితలక విషయములు కాననరాని సభ్యులప్రశ్నలు ప్రతీకలలో బ్రదుకించువ్యాసములు అరణ్యగోదనము లగుచున్నవి. ప్రజలపాలములకు నీరులేక చిక్కుపడుచున్నాడు. కృష్ణ పూర్వముగ వారున్నది. జలము సమృద్ధిగామియుగుచున్నది. ప్రజలు వరమిచ్చినను పూజార్థ నరమిచ్చుటలేదు. దేవుడుకృష్ణునిండు నీరునిచ్చినను ఇంజనీరులుమాత్రము రయితలకునీరు సక్రమముగనిచ్చుటలేదు. కృష్ణవరజువచ్చి సమృద్ధిగ నీరుపారునప్పుడే రయితలకు కావలసినంత నీరయ్యలేక పోయిరని ముందు కృష్ణలో నీరుకొరతపై డెటులనియ్యగలరో తెలియకున్నది. మొన్నటిదినము మండ వెంకయ్యగారి కిక్కడవచ్చి, కలెక్టరుగారిని దర్శించి, యెండిపోవుచున్న తనతాలూకు క్రిరంగపురకాల్యుక్తిండి 'యే' తిరగతిభూములను స్వయముగ ఈడుడని కలెక్టరుగారితో మనవిచేసితిమనియు, వారందరు సంగీరించలేదనియు, వామరునాడే బాపట్లకు మోటారువాద బోయిననియు నామోటారు బోయినగోడ్డుకును వారినిజూడు

డనికొరత. భూమికిని మైలుమాకముమాత్ర మున్నదనియు, సదరుగోడ్డునుండి చందమామగ్రామముకు గోడ్డున్నదనియు నాతోచెప్పినారు. వాగాసంగతి నాతోచెప్పనవచ్చు కండ్ల వెంట నీరువచ్చినది. ఏ ప్రయములేకపోయిన వీరికి యాదుదా మెందుకుండును? పాలముజూరుటకు వీలుండియు కలెక్టరు గారు సదరుపాలమును స్వయముగా జూడ్చుకుంటు, రుగుల కోచునీ యము. క్రొత్తతూములీ కాలున కుర్చివది నిరుటిసంకల్పరమేను. నిరుటిసంకల్పరమే రయితల మెరనాలకించి యింజనీరుగారు గారి కలెక్టరుగారు గాని సగ గు.కాల్యుక్తిండి భూములు వారికి నమర్చబడిన. తూములు జూచి యవి సగరించతగ్గరా లేదాయని యాలోచించియున్న యెడల నీసంకల్పర మియ్యప్పి లేకుండి యుండును. ఇంజనీరు లట్టుకొరగారు తూములు తీసివేసినపుణ్యము మాత్రము కట్టుకొని నాలులెరుణమందు నెలవమొద పోయినారు. కాన వారుచేసినవెరువును కండ్లారజూచు భాగ్యము వారికి లభించినదికాదు. దరిమిలావచ్చిన యొక్కకూటీపు గాంజనీరు దేవిస్సుగారును, అసిష్టాంటు యింజనీరుగారును స్వల్ప పొడవుకై కాలముగడిపినారు. లట్టుకొరగారు చేసిన పద్ధతులు బాగుండలేదనియు నవి సవరణకావలసి యున్నదనియు మొదలయిన సంగతులు క్రిరంగపుర కాల్యునియమై న్యూపరింటెండింగు యింజనీరుగారికి దేవిస్సుకొరగారు రిపోర్టు చేసినట్లును, వారందరు కంకరించినట్లును, లట్టుకొరగారు దానిని రికార్డుచేసినదియు వదలికలిగియున్నది. ఇదే విజయన నింతకంటే శోచనీయమగు సంగతియిందరు. నిరుడుసంకల్పరము పండినను పండకపోయినను పాలములు సేవ్యమయినమాట వాస్తవమేగాని యది యెట్లుజరిగినదో దేవునిలేయరుక. రయితలకే యొక.లట్టుకొరగారు తాము చేసినదే క్రమమయినదని పట్టుపట్టియుండుచుకును రయితలకతి యభోగతియే. వాగొకయంగుళ మైనను దిగునట్లులేదు. రయితలయిక్కట్లు తీర్పునట్లులేదు. తాము చూడవలయునని వెళ్లిన పుడులట్టుకొరగారు దుష్కరమియ్యలేదనియుకూడ వెంకయ్య గారుచెప్పినారు. నేనువారి దర్శనమునకు వెళ్లవలయుననుకొంటిగాని నాకుదర్శన మిచ్చెదరోలేదో, యను సందియముచేత నట్లానరుపుట నాకుష్టమగు గలుగుటలేదు. అయినను వారి కొకయు తీరము వ్రాసి నాను. నుముఖులయిన యెడల మట్లాడదలంచినాను. క్రిరంగపురము వ్రాంచికాల్య గుంటూరునకు తోమ్మిది మైళ్లలో నున్నది. అది బాపట్లకు బోవురోడ్డునకు సమీపము, కలెక్టరుగారి సేవకసాములు బాపట్లకు పొన్నూరునకును బోవుచునే యుందురు. దానిక్రింది పాలములకు నీరు గావలసినంత లేదనియు పంటలు తగ్గిపోయినవనియు నిరుటి గంకల్పరము నీసంకల్పరమునుగూడ రయితలు మెరలిచుచున్నారు. ఇట్టివి చూడకపోయిన వీరిజిల్లాసభ్యులు మెందుకో తెలియకున్నది. గవర్న మెంటు వారికొక్క భర్తమిచ్చి పర్యటనము జేయుమట్లు జపలయిబ్బందులు వారికిలిగతులు గను గొనుటకుగాని వారికి డబ్బెక్కువగ నుండి యెటులనో వ్యయనెట్ల వలయునని కాదు. లట్టుకొరగారు చేసినపని తాముచూచి ప్రయోజనము లేదేమోయని మాకలెక్టరుగారుహించిరేమో? ఏకాభా భిభానులున్నను వారిపనులు చూచి యవసర మయిన సగరించు పనియెవరది? జిల్లాకు బ్రతువుగానున్న కలెక్టరుగారిదే కదా? అన్నిభాషలవిద కలెక్టర్ల కధికార మిచ్చినది ప్రజలసా కర్యమునిమిత్తము గదా? ప్రజల మేలులు వాచే వివకతోయిన దిక్కెక్కరు? సభలయిక్కట్లు ఎటులతిరుగు? ఇంకనైన కలెక్టరుగారు స్వయముగ చూచిరయితల కన్యములు తొలగించెదరుగాక!

ప్రభుత్వమువారు పారిశుధ్యవ్యయముల నిమిత్తము తెలుగుజిల్లాలలోని యొక్కొంది లోకలుబోర్డులకు వెంబడినమూలైన మొత్తముల నిచ్చియున్నారు. అతేరిలి రోడ్లలను బాగుపరచు కొనుటకై యొక్కొంది. రెండవ మేజ్యూలులో కనుపనచిన మేరకుసహాయ మిచ్చియున్నారు.

అనంతపురము రు. 40,200; బల్లారి 44,775; చిత్తూరు 55,530; కడప 59,720; గంగాం 92,880; గోదావరి 81,030; గుంటూరు 87, 690; కొడగట్టు 21,510; కర్నూలు 42,285; కృష్ణా 52,060; విశాఖపట్నం 1,07,205; మొత్తము 678,585; 2 మేజ్యూలు. అనంతపురం 36,000; బల్లారి 37,000; చిత్తూరు 47,000; కడప 32,000; గంగాం 35,000; కొడగట్టు 19,000; కర్నూలు 41,000; కృష్ణా 25,000; విశాఖపట్నం 41,000; మొత్తము 314,000.

ఆంధ్రపత్రిక.

ఆంధ్రదేశము సం॥ ఆంధ్ర బి.సి.

గురువారము.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయమును గురించిన సర్వ హక్కులను బట్టరుగారి ప్రచురణము ప్రొందవుల కాశాభంగమును గలిగించుట విశ్వయంబైనను హిందూదేశ పరిపాలకుల నిరంకుశాభిమాన స్వభావ మనుభవవేద్యమైన ప్రొందవుల కాశ్యత్వమును గలిగించినారు. ఇతర దేశములందు బట్టరుగారి నిర్ణయములు విపరీతముగ దోచుట సహజము. కాని సకల వ్యవస్థలకును పాలకుల ముద్రాము ప్రాణముగనున్న హిందూ దేశమునా దట్టి నిర్ణయములు విపరీతముగ నుండజాలవు. శంఖమున బడినగాని తీర్థముగాదు. నివేదనైన కాని ప్రసాదముగాదు. సర్కారుముద్రలేని విద్యకేమి విలువగలదు? హిందూ విశ్వవిద్యాలయ మిచ్చెడి పట్టాలు విలువను గలిగియుండుటకు సర్కారుముద్ర గావలయును. ముద్రకై విశ్వవిద్యాలయాధికారమంతయును పాలకుల స్వాధీనమునందుంచవలయును. పాలకుల కీచిరయములందు విపరీత మేమియును స్ఫురించుట కలంబివాద. కాని కన్నులను విప్పిచూచెడి ప్రొందవులకు బట్టరుగారి నిర్ణయములు విపరీతముగ దోచుచున్నవి.

అవిధిసెంటుమ్యుగారు కాశీ నగరమునందు పదునాల్గవ పూర్వ మొక కళాశాలను స్థాపించిరి. కళాశాలను బట్టరుగారి కారణము హిందువులకు హిందూ విజ్ఞానమునా దభిరుచి గల్గించుటయును, దేశభక్తిని రాజభక్తిని బెంపొందించుటయును, గుణాలములను గాపాడి సోపించుటయును నని బీసెంటుమ్యుగారు తెలిపి యుండిరి. ఆ యుద్దేశము లెంతవరకు సఫలములైనది సర్వత్ర తెలిసి యున్నది. ప్రస్తుత మాషిషయమును విమర్శించుట యవసరము. బీసెంటుమ్యుగారు కాశీయందు విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మించవలయు నని సంకల్పించి హిందూ దేశమునందును నిర్మాణమునందును కృషిచేసి సానుభూతిని గడించిరి. మహమ్మదీయులు విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మించవలయునని ఆసమయమునందు యత్నములను జేయుచుండిరి. హిందూవులకును విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించవలయునని సంకల్ప ముకురించినపుడు బీసెంటుగారు వాగ్దానములతో నేకీభవించి ఆత్యాదరముతో స్వయముగ బెంచి సోపించిన కాశీకళాశాలను విశ్వవిద్యాలయ స్థాపకుల యధీనము చేసెను. ఆపుడు దర్భంగ మహారాజుగారును మదన మోహనమాలవ్యగారును నీకార్యసాధనమున కుపక్రమించిరి. మింగోళింజి ప్రభువులు విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణమునందు దమ సానుభూతిని తెలిపిరి. పాలకులు పరిలక్షల దూష్యములైనను మూలద్రవ్యము లేనిది విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణ విషయమును యోచించుటకు వీలులేదని తెలిపిరి. హిందూవులు తాహముతో విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనమునకై ద్రవ్యము నుదారస్వభావముతో నిచ్చిరి. పరిలక్షలు దూష్యములు చందాలుగ వేయబడినా. ఇప్పుడు పరిలక్షలు నూతనము. విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుటకై తగిన కట్టుబాటులను జేయుట యవసరము. ఆట్లుబాటులపై విశ్వవిద్యాలయము యొక్క యుపయోగ మాధారపడియున్నది.

అవి సంకుచితములైన విశ్వవిద్యాలయోపయోగ మునన్ని గలుగు; విశాలములైన విశ్వవిద్యాలయోపయోగము విశాలమగును. కాశీనగరమునకు వెలుపలనున్న కళాశాలలు హిందూ విశ్వవిద్యాలయమునకు శాఖలుగ నుండజాలవని పాలకులొక నియమమును జేసిరి. ఆనియమము విశ్వవిద్యాలయ స్థాపకుల యత్సాహమునకు భంగమును గలిగించినది. విశ్వవిద్యాలయోపయోగమును తగ్గించినది. మహమ్మదీయ సోదరు లప్పుడె యీ ప్రయత్నములు నిరుపయోగములని గ్రహించి నిరాశ ను జెందిరి.

హిందూ మహాజనులు సహజమైన స్వల్పసంతుప్త భావముతో నానియమమునకు బడి కార్యాచరణమునకు బూనుకొనిరి. మదన మోహన మాలవ్యగారు “చెమజేరమును శాగు చేయవలయును” అని ఆసమయమునందె చెప్పి యుండిరి. కాని ఆస్వల్పభిక్షతోనే సంతృప్తులై పరమోత్సాహముతో పాటుపడిరి. వలయుద్రవ్యమును సమీకరించిరి. ఇప్పుడు పాలకులు విద్యాధికారియైన బట్టరుగారిద్వారా దర్భంగమహారాజుగారికి దమ యుద్దేశమును తెలిపిరి. దానిని జదివి విచారించినవారలకు సుపూర్ణాశాభంగము గలుగుట నిశ్చయము. విశ్వవిద్యాలయమునకు ముఖ్యాధికారి (ఛాన్సలరు) సంయుక్త రాష్ట్రపాలకు లందునలులు నియమింపబడినది. విశ్వవిద్యాలయ స్థాపకు, వ్యవస్థలకు, నిర్ణయములకు, నియమములకు మొదటి ముద్ర సర్కారుదిగ నుండవలయును. చిన్న పను లన్నియును స్థాపకులు నియమించు కార్యనిర్వాహకుల యధీనమునా నుండవచ్చును. హిందూవిశ్వవిద్యాలయము పాలకుల యధీనమునం నుండవలయును.

ప్రజలు పరిలక్షలను జమచేయవలయును. పాలకులు ద్రవ్యవ్యయ క్రమమును నిర్ణయించవలయును. స్థాపకులు హిందూవిజ్ఞానమును, జాతీయధర్మములను, దేశభిమానమును, మత ధర్మములను విద్యాశిక్షణముతోని ప్రధానాంగములనుగ గ్రహించి దేశభిక్షుడయమన కనుకూలమగు విద్యా శిక్షణమును జేయసంకల్పించిరి. ప్రధానాధికారి రాష్ట్రాధికారిగ నుండినప్పు డాయాశయములు నిర్దీర్ఘములగును గాని వీర్యవంతములగును. సంకయాస్తదము. పాలక పాలితుల యాశయములగును, సంకలములగును, అదర్శములగును విశేషమైనతారతమ్యము గలదు. ఆరాధికారులు ప్రొందవులున్నతోద్యోగములకు తగని పట్లకుసర్వీసు కవిషను సమక్షమున సాక్ష్యము నిచ్చిరి. రాజ్యాంగ విషయములను గురించి యుపన్యాసముల నిచ్చిన విద్వాంసులు విశ్వవిద్యాలయములందుపన్యాసకులుగ నుండుటకు తగని ఉత్తరువు చేయబడినది. పాలక నియమ విద్యాధికారులకు ప్రొందవుల రాజకీయ స్వాధీనకైతికాదర్శములందు సానుభూతి తక్కువ. భావములువేరు. ఆదర్శములు వేరు. సంకల్పములు వేరు. విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యాధికారిని స్థాపకులకును మొదటి నుండియును భేదాభిప్రాయములుండినపుడు విశ్వవిద్యాలయోద్దేశములు పరిపక్వస్థితి కెప్పటికిని గాజాలవు. హిందూదేశమునందు పాలకరక్షితములైన యితర విశ్వవిద్యాలయములవలె హిందూ విశ్వవిద్యాలయమును పట్టాలనిచ్చు ముద్రశాలగ బరిణమింపగలదు. ఫలము కొండనుత్రవ్వె యెలుక నుబట్టిసట్టులుండును. కోటిరూప్యములను వ్యయముచేసి పొందగల ఫలము స్వల్పముగ నుండినపుడు ప్రయత్నమును వదలుకొనినను దోషము లేదు. ఈద్రవ్యమును వ్యయముచేసి యొక సాంకేతిక విశ్వవిద్యాలయమునుగాని మరొక విశ్వవిద్యాలయమును గాని స్థాపించిన వ్యయము సార్థకమగును.

సకలదేశములందును విశ్వవిద్యాలయాపకారులు సామాన్యముగ ననధికారులై యున్నారు. ఏదేశము యొక్క విద్యాచక్రమును బాళిలించిన విద్యా శిక్షకుల స్వతంత్రము వ్యక్తిజీవనము స్పష్టమగుచున్నది. హిందూదేశమునందు పాలకుల సంపూర్ణాధికార బద్ధములుగాని సకలద్యమములును దోషపూరితములు నిరుపయోగములు పాలకుల విమర్శనాధికారము నంగీకరించవచ్చును. కాని వారి సర్వాధికారమును నామోదించుట యనుచితము. పాలకులకును విశ్వవిద్యాలయ స్థాపకులకును సంయోజభావ మేర్పడనిచో విశ్వవిద్యాలయ స్థాపకులు తమ ప్రయత్నములను మానుకొనుట యుక్తముగ నుండును. సమీకరించిన ద్రవ్యము వేరొక సత్కార్యమునకై యుపయోగపడవచ్చును.

కావలిలో హిందువులు బహిరంగసభలు నడుపరాదని యుత్తరువు ప్రకటించబడినదట! ఇటీవల సంస్కారవిషయములు పైకివచ్చి కక్షలేర్పడి కావలిలో వివాదములు జరుగుచుండుట మాచదు వదులెరుగుదురు. కొంతకాలము క్రిందట యోగి శ్రీనివాసశాస్త్రిగారిమో యచ్చటకువెళ్లి యుపన్యాసములు గావించిరట. అప్పటిలో నుత్సుకులగు విద్యార్థులొక కొంతరొదచేసిరట. పోలీసు వారా సభలలోనుండిరట. అందుచే నిప్పటి నిషేధమని కొందరు నమ్ముచున్నారు. ఈవిషయము అధికారులు విచారించదగియున్నది. నిష్కారణముగా నట్టి సోలీసురిపోలీసులపై ప్రజాభిప్రాయప్రకటనకు కావలి వంటి ప్రదేశములలో నేకసాధనమగు సభాసమావేశము నాపివేయుట యవసరదాయకము. కావున తగిన చర్య త్వరలోనే తీసికొనబడునని నమ్ముచున్నాము.

ఈరాజధానిలో న్యాయవిద్యకు సంబంధించి మిక్కిలి బాగుగా వ్యాపించిన యెరోపియను పేరు లర్. ఎ. నెల్సను. ఈనామమును ధరించిన జీవి మదరాసులోని న్యాయకళాశాలాధ్యక్షుడుగా 22 సంవత్సరములు పనిచేసెను. ఆపదవియందున్నంతకాలమును నితడు విద్యార్థులకు మిక్కిలి ప్రయుజ్యుడయ్యెను. న్యాయ కళాశాల ఈనగరమున నభివృద్ధిపండుట కీత డనేకవిధములొద్దడి నాడునుట యస్పతముగాదు. కళాశాలమాత్రము నకేగాక న్యాయశాస్త్ర, వైద్యభ్యాసమునగూడ నితడు పేరొందినాడు. అనేకగ్రంథములుప్రాసి న్యాయాధిపతులకు, న్యాయవాదులకు, న్యాయ శాస్త్ర విద్యార్థులకు, న్యాయాధ్యక్షులకు సందర్శకు సాస్థరచేయునైనాడు. ఇట్టి ఇతడు కడచిన మౌసము 21వ తేదిని 51 సంవత్సరముల వయసున నింగ్లాండునందుండి పరలోకప్రాప్తిచెందెనని తెలుస్తు పుత్రికాముఖమున జదివి మిక్కిలి చింతిలుచున్నాము.

ఇదివరకు పచ్చయప్ప కళాశాలలో నసిస్టంటు ప్రొఫెసరుగానుండిన శ్రీయత పి. శేషాద్రిగారు సేలము కళాశాల కధ్యక్షులుగ ప్రభుత్వము వారిచే నంగీకరింపబడినారని హిందూ పత్రిక ప్రాయుచున్నది. ఈతడెంతో పసివాడయ్యెనీ పదవికి న్వగ్గుడయ్యుండుట మిక్కిలి శ్లాఘనీయము. ఈనగరమున నితని పరిచయముకలిగినవారందరితని శక్తి నెఱుంగుదురు. సతత పరిశ్రమ జేసియు అవధాన పుష్కలమునచేసియు సహజ సౌశీల్యమున జేసియు సిత డందరకును నిష్టుడయ్యున్నాడు. ఈతనికి కలిగిన కారమున కందరును సంతసించువారలేరని నొక్క చెప్పగలము.

అంతుల జులై 23:— మార్చి 23న మేల్మొర వేలం జరిగి
 కొత్త గన్న పేంటు మహాలక్ష్మి కొంటిని కొనుగొని
 మనం ఆరుగురుల కన్నులకి అమ్మాయి. అమ్మాయి
 పొడిన, కొన్న వారిగారు నేనూ మేల్మొర వేలం
 పేంటు మహాలక్ష్మి కొంటిని కొనుగొని
 కన్నులకి అమ్మాయి పొడిన, కొన్న వారిగారు
 నేనూ మేల్మొర వేలం పొడిన, కొన్న వారిగారు
 నేనూ మేల్మొర వేలం పొడిన, కొన్న వారిగారు

ఆస్ట్రేలియా కూలీల సమ్మె.

కూలీలకు జరిమానా.

సిడ్నీ జూలై 22:—జూలై నెలలో ఆస్ట్రేలియా దేశము నందలి బొగ్గుగనుల కూలీల సమ్మెకట్టి పరిమానినారు. ఈ సమ్మెలో జేరిన 519 మంది కూలీలవారికి మనిషి ఒకనికి 60 రూపాయల వరకు జరిమానా విధించినారు.

పైనికో దొంగములూ మామూలు.

లండను జూలై 22:—మాల్టాలోని నాకార్యాట

స్థానమునకు ఆడ్మిరల్ నూపరిం పెండెంటుగ నున్న ఆడ్మిరల్ గార్డెనుగారి స్థానమున రియరు ఆడ్మిరల్ టూ టెన్ హేముగారు నియమింపబడిరి. ప్రస్తుతము ఆడ్మిరాలిటీకి నెకండు లార్డుగ నున్న వైస్ ఆడ్మిరల్ సర్ జాన్ జెలికాకు గారు బ్రిటీషు దీవులలోని యుద్ధనావలకు కమేండరుగ నియమింపబడినందున, వీరిస్థానమున సర్ ఫ్రెడ్రిక్ హామిల్టనుగారు నియమింపబడిరి.

రష్యా యందు సమైలు

పీటర్స్ బర్గ్ జూలై 22:—కూలీల యల్లరులు వ్యాపించుచున్నవి. పోలీసువారును పైనికులును జనలగుంపుల చెదరగొట్టుచున్నారు. ఇంగ్లీషు మిల్లులందరి పనివారు పనిమానిరి. ఇట్టివే ఒకడెన్నోలాను, రీబాల్ లోను, ఎకాటెరినో స్లావ్ మరియుతరచోట్లును జరుగుచున్నవి.

కెనడాలోని హైందవులు.

వాంకకరు జూలై 22:—రైసుబో అను కనడా యుద్ధనావ 200 పైనికులతోను 50 తయారైన పైనికులతోను 200 కళాసులతోను వాంకకరునకు ప్రయాణమైనది.

ఎదుర్కొనకుండుటకు ఒప్పుకొనిరి.

వాంకూవరు జూలై 22:—కొమగాటామరున నున్న హిందువులగుర్పిన కష్టము నివారణయైనది. తిరుగు ప్రయాణపు ఖర్చులను ఒకడు కావలసినసామగ్రియు నిచ్చిన తిరుగుబాటు చేయమని హిందువులు ఒప్పుకొనిరి. కనడా ప్రభుత్వమువారిట్లుచేయ నంగీకరించిరి. బోరుగు గారువ్యవసాయశాఖ మంత్రిని వాంకకరునకు బంపిరి. ఒకరోజు రాయబారము నడపినవిదట వారు. ఒప్పుకొనిరి. కొమగాటా బలవంతులుగా పట్టుకొనబడుటను చూచుటకు 10000 మంది నౌకాశ్రయమున జేరిరి. గాని వారియాశలు నిరాశలయెను.

బల్గేరియా—రొమినియా

సోఫియా జూలై 23:—బల్గేరియా, రొమినియా దేశముల సరిహద్దులలో జరిగిన వ్యవహారమును విచారించుటకును, ప్రస్తుతమున్న సరిహద్దు స్తంభములను నూరుగజములు లోపలి నైపునకు చేయించు విషయమును ఆలోచింపుటకును రెండు దేశముల ప్రతినిధులు గల కమిటీని ఏర్పరచ వలయునని, రెండు ప్రభుత్వములవారు తీర్మానించుకొన్నారు.

జర్మను ప్రభుత్వమువారు సిగరెట్లు చేయుట.

బెర్లిన్ జూలై 22:—మిల్లిరార్డు యుద్ధపుసామగ్రినందు తక్కువైనది పూర్తిజేయుటకు దొరతనమువారు సిగరెట్లు చేయుట నిజారాపాడెదరు.

కేరళయు నాగ్వాదము.

లండను జూలై 22:—ఆంగ్లికను బిషపుల సలహా సంఘము కేరళయునాగ్వాదమును విచారింప ఈనెల 27వ తేదీని సభగూడును.

కామన్వెల్త్ లో యఫ్. డి. ఆక్లండుగారు బ్రిటీషు కులీలకు కార్యకలాపాలపై గలగునప్టుములకు వెల్లియా దొరతనమువారి పాత్ర లగుదురని ఆ దొరతనము వారికి తెలివను నందలి మంత్రిచెప్పి యుండెను.

మరణము

సోమవారము నాడు కామన్వెల్త్ సభయందు జమ్ముపడిన ఎవ్వర్డు ఒక్కఁడు చనిపోయిరి.

దేశీయతంత్ర వార్తలు

పరిషియా సాగారి పట్టాభిషేకము.

బొంబాయి జూలై 22:—మొన్న మొన్ననే పరిషియా సాగారి పట్టాభిషేకమైనది విదేశ తంత్రవార్తలలో తెలిపిన

తిమి గద. సాగారిగారవారము కడచిన మంగళవారమునాడు బొంబాయి నగరములోనున్న పరిషియా దొరతనమువారి రాయవారియగు మిస్టర్ ఆలీ అక్బరుఖాన్ గారు బొంబాయిలో తోట విందుచేసినారు. ఈ విందుకు పరిషియా దేశీయులు, ఇంక అనేక దేశములవారును వచ్చిరి. మిస్టర్ ఆలీ అక్బరుఖాన్ గారి ట్టుపక్యమింది:— పరిషియా దేశపు ప్రభువరుడగు సాగారు నూతనముగ రాజ్యాభిషిక్తులైనారు. ఇప్పటినుండి పరిషియాలో నూతన యుగము ప్రారంభమై దేశము మంచి అభివృద్ధిలోనికి వచ్చునను ఆశ కలుగుచున్నది. కాబట్టి ఈ సమయము గొప్ప సంతోష సమయము. సాగారు పరిషియా పరిపాలనా విధానమును చక్కగ గుర్తెగినవారు. వారు దేశమును పాలనా విధానము ననుసరించి కాసన బద్ధముగ పరిపాలింతురు. జాబ్బి చక్రవర్తిగారి ఆయురారోగ్యమును గోరుచు ఖానుగారిట్లు మాట్లాడిరి:— బ్రిటీషు సామ్రాజ్య పాలకులు ఇతరులకు న్యాయము కలిగించుటకును, ఇతరుల వ్యవహారములను నిష్పత్తి పాతముగ పరిష్కారము చేయించుటకును నిలబడుదురు. బలాధ్యులు బలహీనులవై బడినప్పుడు బ్రిటీషు దొరతనమువారు వెంటనే బలహీనుల పక్షమునబడి సహాయము చేయదురు. ఇంగ్లండునందలి రాజకీయ ప్రతిష్టాపలను నెలకొల్పి కలయునను ఆశలననే పరిషియాలో కొంతకాలము క్రిందట యొకయుద్ధమును ప్రారంభమైనది. దేశములో ఇటీవల కొన్ని రాజకీయ నేరములు జరిగినవి. ఈకట్లో సమయములో పరిషియాకు ఇంగ్లండు దేశమువలె స్నేహమును చూపిన దేశము ఇంకొకటిలేదు. దేశము కట్లోలముగ నుండినను బ్రిటీషు దొరతనమువారు పరిషియాకు ధనసాహాయ్యము చేసియు సమయోచితముగ ఆలోచనలు చెప్పియు, దేశమును మెలితిలోనుంచుటకు తోడ్పడిరి. బ్రిటీషు దొరతనమువారికి పరిషియాలో భూభాగమును సంపాదించవలయునను దురాలోచన లేదనియు, అట్టి దురాలోచనగల పరరాజ్యములను, ఆ దేశములో కాలుపెట్టనియ్యరనియు పరిషియా ప్రజలు మనఃపూర్తిగ నమ్ముచున్నారు. పరిషియా దేశము అగచాట్ల పాలనపుడు బ్రిటీషువారు చేసిన సాహాయ్యమును పరిషియనులు ఎన్నటికి వి మరువరు. సాహాయ్యమునకు ప్రతి సాహాయ్యము చేయ. కనిపెట్టుకొని యుండురు. పరిషియా దేశమునందు బ్రిటీషువత్తులు, వర్తకముచేయుట, పెట్టుబడి పెట్టి దేశీయపరిశ్రమను అభివృద్ధి చేయుట, పరిషియనులకు ఇవ్వమేను. బ్రిటీషునావిక శాఖవారికి, పరిషియాలోని నూతన పావులతో సుబంధము ఏర్పడినది. ఇందువలన ఈరెండు దేశములును ఎడతెగని స్నేహమును కలిగియుండును. ఈ స్నేహమువలన పరిషియా దేశమువై బడవలయునని దురాలోచన చేయుచున్న పరరాజ్యముల వారివలన ఎట్టి భయము కలుగదని పరిషియనులు నైర్వయము కలిగియుండవచ్చును. ఈ కారణముల వలన పరిషియనులకు ఇంగ్లండు దేశమునెడ ప్రేమ పుట్టినది. ఈ కారణముల వలననే బ్రిటీషు సామ్రాజ్యాధి పతి యగుజార్జి సార్వభౌముని డేమును కోరుటకు హక్కు కలిగినది. తరువాత పరిషియా దేశపునూతన ప్రభువరుని ఆయురారోగ్యములు కోరుచు జస్టిసు ఫీమెన్ గారిట్లనిరి:—సాగారు గొప్పరాజనీతి విశారదుడగు పాలకుడను ప్రతిష్టను పొందుచురనియు, పరిషియాకు చిక్క-లన్నియు తిరి దేశము మెలితిని పొందుననియు కోరుచున్నాను.

కలకత్తా విందు.

కలకత్తా జూలై 22:—సాగారి పట్టాభిషేక సందర్భమున కలకత్తాలో కూడ విందు జరిగినది. కలకత్తా నగరములో నున్న పరిషియా రాయవారి సర్ దావూదుఖాను గారిట్లు పలికిరి:— పరిషియా యొక్క భూభిషితి చక్కగా నున్నది. ఇండియా దొరతనమువారు పరిషియా యొడ సానుభూతిని కలిగి యున్నారు. ఇందుకు ఇండియా దొరతనము వారికి కృతజ్ఞులుము. సాగారు పట్టాభిషిక్తులై పరిపాలనాభారమును వహించినారు. వీరు కొద్దికాలములో పని ప్రారంభింపనున్న పార్లమెంటు సాహాయ్యముతో దేశమును పాలింతురు. ఈ పార్లమెంటు రెండుసభలు కలిగియుండును. ఈ సంగతులను బట్టి దేశము మంచి అభివృద్ధి జెందుననియు చక్కగ పరిపాలింపబడు ననియు, ఆశ కలుగుచున్నది. పరిషియా డేమునును కోరు స్నేహితులలో, నాకు తెలిసినంతవరకు ఇండియా ప్రజలు కలరు. ముఖ్యముగ ఇండియా గవర్నరు జెనరలు హార్డింజి ప్రభువరుడు పరిషియా దేశమునెడ గౌరవము స్నేహమును కలిగియున్నారు. కొన్ని రాజకీయవిషయములను గూర్చి మాట్లాడుచు, పరిషియా దేశము మంచినికీ రావలెనన్న పూర్వమువలె పరిషియా వ్యవహారములతో జోక్యము కలుగ జేసికొనకుండు వలయునని హార్డింజి ప్రభువు గారికి తెలియ జేసితిని. ఈ విషయములో వైస్రాయిగారు నాఅభిప్రాయముతో ఏ కీర్షించి

నారు. తరువాత జరిగినసంగతులను బట్టి ఇండియా దొరతనమువారు పరిషియా వ్యవహారములలో జోక్యము కలుగజేసి కొనసట్టు రూఢి పడినది. పరిషియా దక్షిణభాగమున జరిగిన కొన్ని సందర్భములలో కూడ జోక్యము కలుగ జేసికొన రాదను నీతిని మరువలేదు. నేను ఈ విషయము వైస్రాయిగారిలో మాట్లాడి నప్పటినుండి ఇప్పటివరకు వైస్రాయిగారి పద్ధతినే ప్రోత్సహింపు చుండిరి. పరిషియా దేశములో జరుగుచున్న వ్యవహారములను శ్రద్ధతో కనిపెట్టుచున్నట్టియు, ఇండియా పరిషియా దేశముల స్నేహమునకు సంతోషించువారును, నా అభిప్రాయములతో ఏకీభవించుతరసి నమ్ముచున్నాను. స్పీడిను అధికారుల నాయకత్వముక్రింద పరిషియను పోలీసు వారు, అనుకోన్న దానికన్న హెచ్చుపని చేసినారు. పరిషియా దక్షిణ భాగమునందున్న సరకుల రాకపోకలు జరుగు మార్గములో పోలీసువారిసామర్థ్యము వలన ఉపద్రవములు అగిపోయినవి. బాటలన్నియు శాంతముగ నున్నవి. దీనివలన ఇండియా పరిషియా దేశములకు వ్యాపారము సులభముగ జరుగుచున్నది. కడచిన సంవత్సరమున కన్న ఈ సంవత్సరపు వ్యాపారము నూటికి 32 వంతులు పెరిగినదని లెక్కలవలన తేలికది. దీనివలన పూర్వము ఇండియా పరిషియాల వ్యాపారము పదిపోయిన దనియు తిరిగి యిప్పుడు పెరిగిన దనియు తెలచరాదు. ఈ అభివృద్ధి క్రమ క్రమముగ కలుగుచునే యున్నది.

సిమ్లా జూలై 22:—సాగారు రాజ్యాభిషిక్తులయినందునకు డిల్లీలోను కరాచీలోను మహమ్మదీయులు సభలు జరిపి యభినందించిరి. పరిషియా దేశము తనస్వాతంత్ర్యము నిలువజేట్టుకొనుటకై ఆంగ్లేయులు సహాయము చేయవలయునని డిల్లీలో జరిగిన సభలో తీర్మానింపబడినది.

బొంబాయి

ప్రీడరు పట్టాను రద్దుచేయుట.

బొంబాయి జూలై 22:—ముప్పది సంవత్సరములనుండి సతారాకోట్లో న్యాయవాద వృత్తి నవలంబించిన గణేశ భాటేయను నత డయోగ్యముగ ప్రవర్తించి నందునకై గవర్నమెంటు ప్రీడరు తెలియజేసిన మీదట న్యాయమూర్తులగు హేటను, సాగార్లు పట్టాను కొంతకాలము వరకు రద్దుచేసిరి.

కాకెయిను అమ్మిననేరము.

బొంబాయి జూలై 22:—8400 రూపాయల విలువ గల 32488 వడ్డగింజలయెత్తు కాకెయినును అమ్మినందునకై ప్రీమరులో పనిచేయు గియోవాని గంబరాయను నతడు మూడవ తరగతి (సెండ్రెస్) మేజిస్ట్రేటుగారి యెదుట విచారింపబడుచున్నాడు. కేసు జరుగుచున్నది.

బొంబాయి మునిసిపాలిటీకి ఋణము.

బొంబాయి జూలై 22:—బొంబాయి మునిసిపాలిటీ వారు నీటిపనులనిర్వహించుటకై నూటికి 4 రూపాయల వడ్డీ మీద 41 లక్షల రూపాయల ఋణము కావలసి వచ్చి ప్రయత్నము చేయగా అసలు సామ్యునకు మూడు రెట్లెక్కువ వచ్చినది. నేటి మధ్యాహ్నము జరిగిన ప్రాండింగు కమిటీ వారి సభలో దీని వివరములను మునిసిపలు కమ్యూషనుగారు తెలియ జేసియున్నారు. నలుబది సంవత్సరములలో తిరిగి యిచ్చి చేయు పద్ధతిమీద 20 లక్షల 40 వేలును అరుదని సంవత్సరములలో తిరిచిచేయు పద్ధతిమీద 20 లక్షల 40 వేలును కావలసి యున్నది. తాన్వా చెరువుయెద్ద మరియొక ఆనకట్టను నిర్మించి పట్టణమునకు నెద్ద గొట్టముల నమర్చుటకు సామ్యు కావలసి వచ్చెను. ఈ 41 లక్షలును, మొత్తముమీద నూటికి రూ 100-3-9 చొప్పున గీటివది. 60 సంవత్సరములకు తీర్చవలసిన సామ్యును నూటికి రూ 100-7-10 చొప్పునను, 40 సంలకు తీర్చవలసినది నూటికి రూ 99-15-8 చొప్పునను యిచ్చి వత్తములను వ్రాయింపుకొనిరి.

ప్రాణదాతకు బహుమానము.

బొంబాయి జూలై 23:—తనప్రాణములకు లెక్కనేయక పోర్నాతీసనూపమున సముద్రములో మునిగిపోయిన వానిని నొకనిని గోవిందభిక్తు అను కానిస్టేబులు రక్షించెను. ఇందునకై ప్రాణదాతయగు భిక్తుకు బొంబాయి హెడ్మిస్ట్రేటు ఆఫీసులో పోలీసుద్యోగులు కానిస్టేబులయెదుట పోలీసు కమ్యూషనును ఎవ్వర్డును గారు రాయలు హ్యూమెను సంఘమువారి పతకమును సమర్పించిరి. గ్రీఫ్తు, హృదయమున్నగు పోలీసుద్యోగులు కూడ వచ్చియుండిరి.

బొంబాయి మెన్ ఫోగారి యుదార సంకల్పము.

బొంబాయి జూలయి 23:— ఫలాలుభాయి చికోయి బొంబాయి మెన్ ఫోగారి వివాదమును బట్టి. ఇటీవల మహమ్మదీయ లాక సభచేసి వివాదమును యధిపతియగుటకు చంపాలు చేయటమునకు నిశ్చయించిరి. ఈ సంఘమువారు 12 వేల రూపాయలకు మెగా వసూలు చేసిరి. బొంబాయి సోదర వలసినది తెలియజేయుటకు చికోయిగారిని కోరగా, యీ సాము నీవిధముగ ఖర్చుపరచుటకు మహమ్మదీయ బాలర మన్నత విధ్యయందు ప్రోత్సాహము కలిగించుటకు వేతనము లిచ్చుటకు వినియోగించ వలసినదని కోరిరి.

కీర్తిశేఖరులయిన గంగా ప్రసాదవర్మ

బొంబాయి జూలయి 22:— గంగా ప్రసాదవర్మగారు బొంబాయి నందునకు తమ దుఃఖము తెల్లడించు ముంబయియెడ స్వాభూతి కనుపరచుట కును వర్మగారి మిత్రులు డి. ఇ. వాచాగారి ఆధిపత్యముకింద హిందూదేశ సేవాసంఘమువారి భవనము లో నేటి సాయంత్రము సమావేశమయిరి. దాజి యబ్బాజీభేరు, గోకు లదాసు ఫరేకు, నటరాజు మున్నగువారు వర్మగారి దేశ సేవనుగురించి క్లాఫించుచు నుపన్యసించిరి. వాచాగారికి సభ్యు లు వందములర్పించిన దానికి సమాధానము చెప్పచు, వర్మగారి యెడల తమకుండిన యనురాగము గురించి పేర్కొనిరి.

పంజాబు.

పడవమునికి చనిపోవుట

లాహోరు జూలయి 22:— నాషేరాకు సమీపమున ఆకోరాయొద్ద దారుణముగ నొక ప్రమాదము సంభవించిన ట్లు నాషేరా విశేషమును తెలియజేయు చున్నాడు. కొందరు మహమ్మదీయులు వివాహము చేసికొని వచ్చుచుండగా 18వ తేదీని మార్గమధ్యమున నదినివాట వలసి వచ్చెను. మూడు పెద్ద పడవలను కుదర్చుకొనిరి. పాపముందులో నొకటి మునిగి ముప్పదియొక్కమంది చనిపోయిరి. ఈ దుర్ఘటనకులలో పెండ్లి కుమార్తె కూడ యుండెను. తక్కిన పడవలు రెంటికి నేమియు నప్తము కలుగలేదు.

సహకారోద్యమము.

లాహోరు జూలై 22:— ఫరీద్ పురములో సహకారపు సంఘములను వృద్ధిపరచుటకు పనిచాలించుకొనిన ఈ. బి. ప్రాన్సిసు. వి. సి. ఎన్ గారు మరి 7 వేల రూపాయల విరాళమునుసదిరి ప్రకటింపబడినది. వీరిచ్చినధనమును స్వీకరించుచు సర్ మైకేలు బిద్వాయరు గారు ప్రాన్సిసుగారికి వందనము లర్పించిరి. ఫరీద్ పురము జిల్లాలోనుండిన జమీందారులకు ఉదార భావముతో వీరు తోడ్పడుచుండి నందునకు క్లాఫించిరి.

లాహోరులో వర్షము

లాహోరు జూలై 22:— మంగళవారముదయము మొదల అకదినము వరకు సురతధారాగా వర్షముకురిగినది. రిదుక్కులకువైగా కురిగినట్లు తెలిసికొనబడెను.

లాహోరు మునిసిపలు ఎన్నికలు.

లాహోరు జూలయి 22:— ఇక్కడ మునిసిపలు ఎన్నికలు నవంబరులో జరుగగలవు. ఇందున కిప్పటినుండియు ప్రయత్నములు ప్రారంభింపబడినవి. కాంగ్రెసు ప్రతినిధులుగ ఇంగ్లండు వెళ్లిన లాలా లజపతిరాయుగారు తిరిగి ప్రయత్నింతురు. వీరు నెప్టెంబరులో దేశమునకువత్తురు.

పంజాబు కోరికపేటిపు బ్యాంకు.

లాహోరు జూలయి 22:— ఈ బ్యాంకును తప్పక యెర్పేవయు నట్లు తీరువు చేయుటకు ఇటీవల అప్పత సరపు జిల్లా జడ్జికోర్టులో నొక దరఖాస్తు చేయబడెను. కాని ప్రస్తుత విధరఖాస్తు తీసివేసి కొనబడినది.

తెల్లి నెంట్లు గవర్నరు వర్మటనము.

లాహోరు జూలై 22:— నిన్ను తిదివము వర్షము విస్తారము కురిసినందున తెల్లి నెంట్లు గవర్నరుగారు డిల్ హాసిలో నుండి పోయిరి. ధర్మకాలకు వెళ్లేలేదు. వారువచ్చినది మొదలు డిల్ హాసియందు వాతావరణస్థితిగూడలేదు. సోమ వారముమొదలు వర్షమువినువక కురియుచున్నది. ధర్మకాల నుండి 7 మైళ్లదూరమున పెద్ద భూభాగము కూలినది. మోటారు నంగుల ప్రస్తుత మధాయకరము.

కాశ్మీరములో వరదలు.

లాహోరు జూలయి 22:— కాశ్మీరపుకొండలయందెక్కువగ వర్షము కురియుచున్నది. బాటయందలి గండ్లు విస్తారముగను తోచుచున్నది. కోహిలా, బారమాలముధ్య బాట సాయలకు విస్తార మాలస్యమగును. ప్రస్తుతము మోటారుబండ్ల యందు ప్రయాణము చేయుటకునుటకుంచిది. దుక్త యొద్ద నొక గండి యున్నది. మొకటిదోమల్ కారిహికిని మధ్యనున్నది. దీనిని పడవవీధి దాటులు నగనరము. వందలకొలది యెద్దుల బండ్లు పడియుండి తనిఖీలేకుండుటచే గందరగోళముగ నున్నది.

ప్రాణములకు తెగించి పారిపోవుట

సిమ్లా జూలయి 22:— ఇటీవల సోలోపుద్గర్ ప్రాణములకు తెగించి పారిపోయిన పానాను డింకను పట్టుపడలేదు. తన యజమానియొక్క రెండుచూరుల తుపాకీ, కొన్ని తూటాలు, మాడువందల రూపాయలు పట్టుకొని పారిపోయినట్లు కనుపడుచున్నది.

టూక్సిల్లాలో పరిశోధనలు.

సిమ్లా జూలై 22:— టూక్సిల్లాలో పురాతనశాసనములను త్రవ్వ కనుగొనుటకు ఖర్చులనిమిత్తము కాసర పరిశోధనశాఖ వారి గ్రాంటునుండి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు 20 వేల రూపాయలను మంజూరు చేసియున్నారు.

రైలుకట్టలు కొట్టకొనిపోవుట.

సిమ్లా జూలయి 22:— జి. వి. సి. రైలువేదిక భూపాలు, వీనాస్తేషనలమధ్య రైలుకట్టలు కొట్టకొనిపోయినవి. రేపురాత్రికివి బాగుచేయబడి ప్రయాణములు జరుగవచ్చును.

బంగారము.

అప్పీలులో శిక్ష ఖాయపడుట.

కలకత్తా జూలయి 22:— హిల్లు, బరెస్సు అనువా రిద్దరు కొన్ని పత్రములను దొంగిలించినందునకై రెండవతరగతి (వెనీ డెన్సి మేజిస్ట్రేటు గారివలనవిచారింపబడినరుస గామానము, ఆరువారముల ఖయదు విధింపబడిరి. దీనివీధ వీరిద్దరు కలకత్తా హోటల్లో నప్పీలు దాఖలుచేసికొనగా న్యాయ మూర్తులు వెరపుదీసి, ట్యూననుగార్డు విచారించి నేడు తీర్పు జెప్పిరి. వివాహములను రద్దుచేసికొను వ్యవహారములలో నాయా పక్షములవారికి కావలసిన రహస్యపుసంగతులను మార్పిడియను నతడు తెలియజేయుచుండును. ముద్దాయి తిద్దరిని ఇతడు కనికరుదుర్చుకొనెను. మార్పిడిస్త్రాంగు, ఆనునతనివలన నియోగింపబడెను. స్ట్రాంగు దావాచేయుట కుద్దేరించి సాక్ష్యమును ప్రోగుచేయుటకై మార్పిడిని కుదర్చెను. ఈదావాలో కలకత్తా న్యాయవేదగు హగ్నను నతనిని రెండవ ప్రతివాదిగ యుద్దేశింపబడినది. మార్పిడి యొద్దనుండి ముద్దాయిలు కొన్ని పత్రములను దొంగిలించి హగ్నను కిచ్చిరట. డబ్బులాగు తలంపుతో మార్పిడి ప్రేరేపించగా నిది జరిగినదనియు, మార్పిడిని బెదిరించగా స్వరక్షణార్థమై నీ కేసు తీసికొని వచ్చెననియు, ముద్దాయిల వాదము. న్యాయాధిపతులు ముద్దాయిలు చెప్పినదానిని నమ్మక శిక్షను ఖాయపరచిరి.

దగాచేసినందునకు శిక్ష.

బంకిపురము జూలై 22:— అలహాబాదు యూనై టెడ్డు ఇండియా బ్యాంకుకు ముజఫర్ పురములో కాఖకలను. ఈకాఖకు దేవేంద్రప్రసాదు అనునతడు డైరెక్టరుగను, చిత్రగుప్త నారాయణయనునతడు, మేనేజరుగను నుండిరి. వీరు మోసము చేసినందునకై మొదటివానికి 2 సంవత్సరముల కఠిన శిక్షయు, మొదటివ్యయముల జరిమానాయు రెండవవానికి సొర త్సరము కఠినశిక్షయు వేయరుపాయల జరిమానాయు విధింప బడినది. వీరిద్దరు జామీనువీధ విడుదలచేయబడిరి.

బర్మా.

చీనాదేశపు రాయబారి.

రంగూను జూలై 22:— తిబెట్టు వ్యవహారములను యోచించుటకై సిమ్లాలో సమావేశమయిన సభకు మానసియు లగు వివానుభునుగారు చీనాదేశపు రాయబారిగ వచ్చియుండిరి. వీరివచ్చుట రంగూనుకు దయచేసియున్నారు. వీరు తమస్వదేశ మునకు పోవుచుండిరి. మానసియులగు లిమిథెను త్సాంగు, లిఅహ్మెయ్, భానుమాశీ, రంగూనులోని చీనాదేశపు రాయ బారి మరికొందరు ప్రాముఖ్యముగల చీనీయులు, వీరిని కేంద్రా

నెదుర్కొనిరి. మామూలు మార్గాధులు జరిగినవెనుక సిమ్లా సభలో జరిగిన వ్యవహారములను విశాంగముచేయుటకు. వీలు లేదనియు, భారతీయపుత్రకల తెలియజేసిన దారికంటె నా మేమియు సంగతులు తెలియజేసి యుండలేదనియు, సిమ్లాలో జరిగిన సంగతులగురించిగాని, ఈవిషయము చీనాదేశము వారాలోబించిన సంగతినిగురించి గాని లామేమియు తెలియ చేయదలచుకొనలేదనియు నెలవిచ్చిరి. కలకత్తాలో జరిగిన విషయ సందర్భములో తెలియజేసినట్లు పంపబడిన తంత్రసమాచారములను కనుపరచగా దానిలోని సంగతులన్నియు ఆశ్చర్యములని తెలియజేసిరి. వీరు కేపు సింగపూరుకు బయలుదేరి చీనాదేశముచేయుదురు. అప్పుడుసభలో జరిగినసంగతులు చీనాదేశపు తత్వమున కెరింగింతురు.

కాలమానము

సిమ్లా జూలయి 23:— వాయువ్యభాగమున నుండిన యెడారియందు ఋతుపవనము బలపడినది. దేశమంతట వర్షముకురియుచే యున్నది. బరిస్సాతీరమునను, రాజపుత్రస్థానము యొక్క వాయువ్య భాగమునను వాయుభాగము కొద్దిగతగ్గినది. రాజపుత్ర సానము, పంజాబు లలో నేడి తగ్గి యున్నది. లోయరు బర్మా, ఆస్సాము, ఓహోరు, బరిస్సా, సంయుక్తరాష్ట్రములు, పంజాబు పశ్చిమోత్తర పరగణాలు, లోయరుసింధు, రాజపుత్రస్థానము, మధ్య హిందూదేశము, మధ్యపరగణాలు, ద్వీపకల్పముయొక్క పడమటను, బొంబయిదక్కను, హైదరాబాదు, మైసూరులలో స్వత్రవ్వము పడినది. అప్పురుబర్మా, బంగాళము, కాశ్మీరము, గుజరాతు, చెన్నపురికి ఆగ్నేయభాగమునను, చెన్నపురిదక్కను చెన్నపురికితము ఉత్తరమునను అక్కడక్కడ కురియుచున్నది. బెంగాలీస్థానములో కొన్ని జల్లులు పడెను.

నూతన:— పంజాబుకు, దక్షిణమునను సింధు, బెలూచిస్థానములలో కొంతవరకు వర్షము పొచ్చునచ్చును.

కోర్టు వ్యవహారములు.

చెన్నపురి హైకోర్టు.

మునిసిపలు ఎలెక్షన్ తగవు. (జడ్జిసులు ఏలింగు, శేషిగిరి ఆయ్యగార్లు యెదుట.) యం. విజయరాఘవులు నాయుడుగారు మునిసిపలు కమిషనరుగా నుండగూడదని జడ్జిటువును మేజిస్ట్రేటులు బజులులా సాహెబు బహదూరుగారు యిదివర కాభ్యవించిరి. ఈయుత్తరువును రద్దుచేయుటకు హైకోర్టువారి కభ్యారము లేదనియు, ఛార్టరు ఆఫ్ 15 వ సెక్షను ప్రకారము మేజిస్ట్రేటు గారు కోర్టుగా పరిగ్రహింప బడగూడదనియు, మునిసిపలు కమిషనరుగారు మేజిస్ట్రేటుగారి ఆజ్ఞను ఆచరణలోనికిదేక, కమిషనరుగా నుండవచ్చునని లీస్టులో నాయుడుగారి చేరును ముద్రించె ననియు చెప్పిరి. గవర్నరు మెంటు వారి రూల్సు ప్రకారము మేజిస్ట్రేటుగారు చర్యనడపినందున మేజిస్ట్రేటు ఛార్టరు ఆఫ్ 15 వ సెక్షను ప్రకారము ఒక కోర్టుగా అంగీకరింపబడి తీరవలయుననియు, ఆయన యుత్తరువులు హైకోర్టు రివిజనుకు లోబడియుండవలయుననియు జెప్పి ప్రమాణములుగా 23 మదరాసు లాజర్నల్ పేజీ 500, 15 కలకత్తా లాజర్నల్ పేజీ 15 లను జూజి యతిరాజులు మొదలి యారుగారు విజయరాఘవులు నాయుడుగారిపక్షమున వాదిం చిరి. న్యాయమూర్తులు తీర్పుచెప్పలేదు.

తిరుచనాపల్లి నెయింటు జోసెఫ్ కాలేజీలో నొక క్రైస్తవ యువపాఠ్యాయుడు, క్రైస్తవ విద్యార్థులు తిరిపూర్ల దొరై అనుదేవుని దేవాలయములో బ్రవేశించిరి. హిందువుల కును, వీరికిని దెబ్బలాటలు వచ్చి కొట్టుకొని యరుకుటలవాసు ను చార్జీలనుబెట్టిరి. క్రైస్తవులు శిక్షింపబడి హిందువులు కడు దలచేయబడిరి. ఈకేసులో దొంగకాగితములను సృష్టించినవ కయి ప్రాసిక్యూటర్ చేయవలసినదని దేశసానాధికారి క్రైస్తవులవీధ అర్జీపెట్టెను. డిప్యూటీకలెక్టరుగారు దీనిని మంజూరుజేసిరి. కాని సెషన్సుజడ్జిగారును, వాదయిన హైకోర్టులో న్యాయమూర్తులు ఏలింగు శేషిగిరి ఆయ్యగారులు ప్రాసిక్యూటర్తో అనసరములేదని అర్జీ కొట్టివేసిరి.

ఎగ్జోరులోనుండు యిద్దరు మేజిస్ట్రేటులకును రెండు క్రొత్తకోర్టులను నిర్మించుటకు గవర్నరు మెంటువారు మంజూరుచేసినందున వానికి శంఖస్థాపనము జేయబడినది.

వృత్తాంత లేఖలు

ఏలూరు వార్తలు.

(ఒక విలేఖరుని యొద్దనుండి.)

ఏలూరు జూలై 20:— మా మునిసిపల్ కాన్సిల్లరు ఎన్నిక దినములలో ఒక్కొక్క యొద్దకు రాత్రియనక పగలనక పోట్లయిందన వల్ల నేను మికప్రసాదములు విచారించెదను, పన్నులు న్యాయప్రకారము వేయునట్లు చేసెదను. తమరు నన్ను మనవద్దు. నాకేవోటియ్యకలె నని తమ స్నేహితుల యొక్కవాగ్దానములగునని చెప్పియు తమెగుగనివారియొద్దకు వారి స్నేహితుల మూలముగ విఫలమయి తీసికొని వెళ్ళియు, పోట్లను సంపాదించి కాన్సిల్లరు పదవి నందుచున్నారు. కొందరు కాన్సిల్లరు పదవి అందిన తరువాత ప్రజల కష్టములు విచారించుట మరచుచున్నారు. ఈ సంవత్సరము కృత్తిపన్నుల అనేకులకు చాల వృద్ధిచేసి నారు. ఈకాన్సిల్లరు మొదట తమఅధికారము విప్పించిన పోట్లకుచేసిన వాగ్దానము లేమైపో తెలియకున్నది.

స్వామిటియన్ స్వేచ్ఛ.

ఈ యాన్ స్వేచ్ఛలు బాగులో ఇసుకబండిపోసి యింకోపోసికొనుట కొద్దిగ ఆలస్యమైనను, లేక చెందెదనట్లు యింటినుండి బయటకువచ్చిన తక్షణమే న్యూస్పేపర్లవాని నరిమానాలు వేయించి యాపుమును పంపెదనట్టిలో నందుచున్నారు. పట్టణమును పరిసరస్థితియందుంచి, కలగావైరా రోగములు రాకుండ నాపదలచిరని కన్యకాపరమేశ్వరి దేవాలయమునపోవు సందులో వర్షముకురియు దినములలో మోకాలులోకు బురదతో పురుగులుపడియుండును. నల్లమందు సందుకు సంబంధించిన బిందవారిసందులో వర్షపుదినములలో పావురములలోకు బురద ఉండును. ఇంక మరికొన్ని సందులలోను దర్భంధము చాలకలదు. కనుక పీనివిషయమై శ్రద్ధవహించుట ముఖ్యము.

మోరీ వార్తలు.

(ఒక విలేఖరునియొద్దనుండి.)

మోరీ జూలై 20:—1913 సం॥ డిశంబరు నెలలో మోరీ గ్రామములో సిచ్చిక మల్లయ్యగారు నాలువినరే మర బంధ్ర మొకదానిని స్థాపించి పనిచేయుచున్నారు. రోజుకు ఆరుపడుగులు సునాయాసముగా తయారగుచున్నవి. మోరీ గ్రామములో నివసించు దేవాంగులందరు చేతికేత మరమగ్గముల నేయుచున్నందున పూర్వముకన్న కట్టింపుపని జరుగుచున్నది. దానందేసి పడుగులు వినగు ఆమవారలకు కూలికట్టింపు అయినప్పటికి సకాలమునకు సరిగా అందక పడుచున్న యిబ్బంది యిమరకలన బోయినది. బాగావిసరే ఆడది చేతితో వైదారు రోజులకుగాని ఒకపడుగు విసరలేదు. పడుగు అకగా నన్నసామాన్యముగా 12 పిల్ల. ఈ యంత్రమువలన నొకపురుషుడు 8 గంటలలో ఆరుపడుగులు విసరుచున్నాడు. దీనిని జూచి లింతాశవానందముగా నీ నెలలో మరియొకటి స్థాపించిరి. కుండెం వీరన్నగారు ఇంకొకటి స్థాపించ దలచినారు. ఈ జంత్రిముల వలన మోరీలోను పరీష గ్రామములలోను ఆడువాండ్లవలన తయార కామచున్న పడుగులు పనిపోయి అందుకు సంబంధించిన నాలు చు ప్రేద బొబ్బలు పని పోవుచున్న మునపటికన్న కేటునూడ క్షిణివి. సరికేయు మరకూడ తెప్పించి యింకా పనిసలువు చేయుటకు మోగ్రామము లలోచించెదరుగాక. మోగ్రామము 400 మగ్గములు గలిగి 150, 200 నెంబరు వరకు సన్నము నేయు పనివాండ్లతోనిండి యున్నది. ఇక్కడ రయారగు సుకు పాలొల్లు, ఏలూరు, బెజవాడ, నర్సారావుపేట మొదలగు నితర గ్రామములకు నగుమతి యగుచున్నది.

ఒకనవహాస్య.

కేవలొడు కాపురముడు గోగుల వేకటరత్నం అను కోమలి యీ నెల 15 తేదీ బుధవారము త్రోవకు దూరములో నున్న చింతలపల్లి సరిలో దుకాణం వేసికొని తిరిగి యింటికి వచ్చుచుండగా చీకటికేసు మగ్గమగ్గమునందు దుర్మార్గు కేవలొం పి చేతనుండు మరుగులు దండకడియను, కేబుల పోనన్ను సంచి తీసికొని గొడ్డుదరిని పోలోపులోనుండు జమ్మిలో పడవేసినారు. గురువారము పగలు నాలుగు గంటలవేళ గానున్నయచి పోతీసువాంకి తెలియజేసినారు.

పోస్టాఫీసు ఇబ్బందులు

మామ సంవత్సరములనుండి మోరీ, కత్తిమండ్ల, బట్టిలంక, శంకరగుత్తం, చింతలమోరీ, యావనగ్రామములు మలిక పురంబ్రాంచి పోస్టుక్రిందజేర్చి బంధ్రతునువేసి ప్రతిదినము ఉత్తరములు వైరాలు బట్టాడా చేయుచునుండిరి. మోరీలో ప్రత్యేకము పోస్టాఫీసు ఉండకలసినదనియు, రిజిస్టరు, మనియార్డరు వగయిరాలకు చిక్కుగా నున్న దనియు మొదలైన సంగతులతో మాపొస్టల్ మానరం తెండెంటువొరవారికి 1913 సం. డిసంబరు నెలలో ఆర్డరుయ్యుకొని యున్నాము. అందువైన పోస్టల్ యినస్పెక్టరువారు 1914 సం. ఫిబ్రవరి నెలలో మా గ్రామముయందుచాచి ధరానకుతు బాండ్లవ్రాయించుకొని బ్రాంచిపోస్టు స్థాపించెదమని వెల్లెనారు. ఇంతవరకు ఆఫీసు కట్టలేదు. ఈ మధ్యకాలములోను మలికపురంబోస్టు బంధ్రతును తీసివేసి అంతరవేదిపాలెం పోస్టు క్రింద చేర్చినారు. ఈ పోస్టులోచేర్చిన గ్రామములు కొన్ని కేవలొడ్డుక్రిందను కొన్ని చింతలపల్లి క్రిందనుచేర్చి మోరీ గ్రామముమాత్రము మలిక పురము క్రింద నుంచి బ్రాంచి పోస్టు మామ్రుగారి నే బట్టాడా చేయుచున్నారు. ఈమామ్రుగారు ములనుంచి మలిక పురం పోస్టుమామ్రుగారే బట్టాడా చేయించినారు. ఇప్పుడు మోరీ గ్రామము మైలుదూరములోనున్న మలికపురములో తీసివేసి ఆటల మైళ్లదూరములోనున్న కేవలొడు పోస్టుక్రింద చేర్చినారు. ఈ నెల 15 తారీఖునుండి ఉత్తరములు వగయిరాలు కేవలొడు పోస్టుజవానే తెచ్చుచున్నాడు. దూరము అగుటవలన నేదినమున కాదినము దినప్రతికలు వగైరాలు అందుట సుస్థముగ కనుపడుచున్నది. కావున సాధ్యమైనంతవరకు మా మానరం తెండెంటువారు మోరీలో పోస్టు ఆఫీసు నుంచుటకు కోరుచున్నాము. మోరీ గ్రామము 400 జనసంఖ్యలది. ప్రతిదినము బజారుగలది. వివారము వర్తకులచే నిండియున్నది. ఇట్టి గ్రామమునకు పోస్టాఫీసులేని లోపము ఎక్కువగా కనుపడుచున్నది.

జూబులు.

సంతకములేని జూబులు ప్రకటింపబడవు. సంతకములు రుజువు నిమిత్తమేకాని ప్రకటనార్థము కాదు. కాగితమున కొక ప్రక్కనే సిరాతో స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

ఈ తెనాలి కబుర్లు, హాస్యకల్పి, (మోరీ) ఇష్టాగోష్ఠి, (గుంటూరు) కలివార్తలు, పేయేరున్న పశువధ, ప్రకటింపబడవు. (ఆం. ప. సం.)

ఒక ప్రత్యుత్తరము.

అయ్యో తన గ్రామమునకు వచ్చు ఆగ్రహారపుత్రిక లిడనరలో కార్యాలయములో బయలు వెడలిన మరుసటిదినము 12 గంటలకు తమకు చేరుచున్నవనియు ప్రస్తుతము పుత్రికలు సరిగా చేరుట లేదనియు మధ్య వెంట్రుకడ పోస్టుమామ్రు దొంగిలించుచున్నాడనియు మదురూ గ్రామస్థులకుతుమ్మల రామకృష్ణయ్య పేరున జూక 2వ తేదీ పుత్రికలో నోకలేఖ ప్రచురింపబడినది. మోగ్రామమునకు మదురూ గ్రామమునకు వచ్చు టపాలు బెజవాడ రైలునే మెయిలు స్వయం పోస్టుమేమరు ఒక కట్ట కట్టి ప్రార్థన ఏనుగంటలకు బయలుదేరు బండిలో పంపెదరు. ఆకట్ట దోసపాడు రైల్వే స్టేషను నుండి మోగ్రామమునకు 10 గంటలకు వచ్చును. ఆకట్ట మా ఆఫీసులో కప్పి మదురూ టపాలు కట్టకట్టిపంపుట ఆచారమై యున్నది. బెజవాడ రైల్వే మెయిలు పోస్టు మేమరుగారి ఆశ్రయచే టపాలు మారుమండును. ఈ వారములో 11, 16 తేదీల పేపరు నూకెండ్ల పోస్టుకు వెళ్లి తిరిగి మా ఆఫీసుకు వచ్చింది. పుత్రికలు సరిగా అందక పోవుట కట్టిఆటంకము లేనయో కలుగుచుండును. సంగతు లిట్లుండగా మధ్య పోస్టుమామ్రు దొంగిలించు చున్నారని వ్రాయట ఆక్రమము. పుత్రికలు అందకపోవుటకు కారణము పుత్రికా కార్యాలయమునకును పోస్టుఆఫీసుకును వ్రాసి తెలిసి కొనక నీవిధముగా వ్యాసములు వ్రాయట, యొక్కము కాదు. వెంట్రుకెగడ బ్రాంచి పోస్టు మేమరు.

II గో. శివస్వామయ్యగారు.

అయ్యో, గో. శివస్వామయ్యగారిని ప్రధాన కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ నియమించ నందులకు పుత్రికలం దాదంబగోపస్వామములు బ్రాయబడుచున్నవి. శివస్వామయ్యగారిని పరిని జాలించుకొనుడని కొందగుపడేంచిరి. శ్రీ వెంట్లండు ప్రభువు గారు జాతీయ పక్షపాతమును జూపిన కొందరు వ్రాయసాచిందిరి. మైందపుల చాక్లెట్లనిధముననె. యువేశ్వింప బనుచున్నవని వాదించిరి. కాని కర్తవ్యాంశమును చాగుగ వ్యాసములను వ్రాసినవారు విచారించి యుండినటులు తోచదు. శివస్వామి అయ్యగారు రాజీనామానిచ్చినవరొకరు పరియందు జేరియుండును. మైందపులం దరును కార్య నిర్వాహక సభ్యత్వమున కానించక దానిని బహిష్కరించి యుండురా? ఇది ముమ్మాటికిటి యసంభవమని యెంచవలయును. శ్రీ వెంట్లండు ప్రభువు సరేపేరల్లు పుత్రుగారిని నుపాధ్యక్షునిగ నియమించుటయందు పక్షపాతమును జూపించి రనుట యుచితమా? చెన్నపురి రాష్ట్ర భారమును చాగుగ నిర్వహించు భారము గవ్వరుమై గలదు. అధికారులను నాధికారులను సమర్థిస్తే జూచుటయును రాజ్యాంగ వ్యవస్థలను సమర్థించుటయును గవర్నరుపని యై యున్నది. ఉపాధ్యక్షుడు కాసన నిర్మాణ సభ్యుల గౌరవమునకు దగియుండ వలయును. మంచి అనుభవమును గలిగి యుండవలయును. అట్టివారిని నియమించిన కార్యానుమాల మగును గాని కేవలము హక్కును బట్టినియమించుట ప్రయోజనకారిగాదు. శ్రీ వెంట్లండు ప్రభువు చాగుగ యోజించి రాజ్యాధ్యక్షుని నియమించియుండునుగాని కేవలము గట్టిపట్టును బట్టి నియమించియుండును. పరిసరములను గమనించక జేయు విమర్శలు ప్రమాదజనకములు గావచ్చును. ఊహా పోహలు కేవలము ప్రమాదమునకు గారణములు గావచ్చును. రాజ్యవ్యవస్థలను విమర్శించువారు మానదృష్టితో విమర్శించిన గాని ప్రయోజన మేగ్నడదని గ్రహించవలసియుండును.

యథార్థవాది.

III గుంటూరు హైస్కూలు

అయ్యో, మాపురమందుండు టెను హైస్కూలు నానాటి కార్మికస్థితియందును, విద్యా పరిశ్రమస్థితియందును, బాలుర సంఖ్యయందును, అభివృద్ధియందున్నదని చెప్పటం కంఠం సంతసించుచున్నాను. బాలురసంఖ్య వృద్ధియగుచున్నందున, స్థలము చాలకపోయిన, వీరి కిబ్బంది గలుగునని కమిటీవారు గ్రహించి తామును పరిపాలకులును గలపి పనుసేవవేల రూపాయలతో నీపూర్వపు కట్టడమునై పోషము నిర్మింపబూనియుండిరి. ఈ నెలొఖరుతో నంతయు తయారగునని నమ్ముచున్నాను. ఎంతయోకాలమునుండి గడు శ్రద్ధాభక్తులతో బనిచేయుచుండిరి శ్రీ డి. జగన్నాధరావుగారును, శ్రీ భాగవతుల సుబ్బయ్యగారును ఈస్కూలువిడిచి, ఈ నెలలో బెజవాడకు వెళ్లి పోవవచ్చునని బని చాల విచారమును దెల్పుచున్నాను. వీరిద్దరు వెడలిపోవుట, బాలుర పాఠశాల దురదృష్టవేదత పాత కాలలో కాలికుటగూడ, నొకటియేయన నొప్పును. తక్కిన యుపాధ్యాయులలో గణితశాస్త్ర బోధకులగు శ్రీ నరేశయ్య రుగారును ముఖ్యులు. వీరిలో ముదట నుడివినవారు గణిత బోధ బాగుగా జేయలేరు. కమిటీవారు ఇంకొక డి. ఎ. ఎల్. టి. సి దేనున్నారట. కాని, యాకౌరక యెప్పు డీడేదనో చెప్పవీలలేదు. తరువాత జెప్పినవాగో, ద్రవిడ శేషవాసులు. కొంచెమించుమించుగా పరిశోధించేండ్లనుండి యున్నట్లుచే వనించుచున్నారు. వీరిని విడిచిన కమిటీవారి కింకొకరు దొరకు పిలు లేనట్లు తోచెడిని. వారిచే క్షేత్రులునునవారికి యూనివర్సిటీ పరీక్షలో బాగుగా మార్కులు వచ్చుటట్లుండ ఆవ రేజమామ్రులుగూడ రావటం అట యెందులకు? ఈసంవత్సర మొక్కడుగూడ సంపూర్ణముగా పాస్యము కాలేదు. బాలురతో గూడ మధ్యమధ్య నవనరముగా నాంధ్రోద్యమము విషయమై మాట్లాడుచు వెగతాళి చేయుచుండును. వీరన్న పది యేండ్లకులోగా నెందరో ఉపాధ్యాయులు వచ్చిపోయిరి. స్కూలుమారెను. కాలముమారెను. వీరిభాష యాచారములు గూడ మారెను. కాని వీరి స్వభావవనితమగు నవహిష్టత మాత్రము మారలేదు. క్రొత్తగా రానున్న బి. ఏ ఎల్. టి. సి. త్వరలో రప్పించుట కమిటీవారిని గోరుచు విరమించెదను.

పురవాసి.

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

The Irish Home Rule.

The King's Speech.

Conservative Press Comment.

LONDON, July 22.—The heading, "The Patriot King", sums up the comment of the Conservative Press on the King's Speech which is welcomed as lifting the situation on to a higher plane and bringing home the gravity of the crisis to the country.

Annoyance of the Liberal Press.

The headings, "King's Amazing Speech, Liberal Concern", voice uneasiness of the Liberals who express particular annoyance at the phrase "The cry of Civil War is on the lips of the most responsible and the most sober-minded of my people". The Liberals declare that the talk of Civil War is merely the Unionist Party cry.

Ramsay Macdonald's Opinion.

LONDON, July 22.—Ramsay Macdonald interviewed described the speech as most extraordinary. He said part of it might have graced a Unionist M. P.'s oration.

A Labour M. P.'s Opinion.

Mr. Thomas Derby, Labour M. P., said the Conference was a deliberate attempt to defeat the Parliament Act. If himself or other Labourite had used Captain Craig's Expressions they would not be honoured guests at the Palace, but prisoners at Old Bailey.

"Daily Chronicle."

LONDON, July 22.—The "Daily Chronicle" says:—Yesterday we deprecated the imputations of partisanship of the King. But the extraordinarily ill-inspired speech leaves the impression that the King speaks of the Unionists as We. The journal warns the King not to take George the Third as a pattern.

"Daily News."

The "Daily News" says:—It is impossible to conceal the feeling of mistrust at the formal and unprecedented intervention of the Crown. It is the duty of Democrats firmly to face the grave facts touching their inviolable liberties.

Both the journals take for granted that the Speech is King's own composition, while emphasising that the Government must share the responsibility for transferring the constitutional struggle from the Parliament to the Palace.

Meeting of Unofficial Liberals.

Speakers at the meeting of the Unofficial Liberals yesterday declared that the Cabinet must accept dismissal rather than consent to dissolution, failing the King's assent to Home Rule.

King Annoyed.

The "Standard" says a high Authority in touch with the Court requests the "Standard" to announce that the King is greatly annoyed at the suggestion that he will withhold Royal assent to Home Rule in certain circumstances.

Conference Resumed.

Meets To-Morrow Again.

LONDON, July 22.—The Home Rule Conference was resumed to-day. The proceedings lasted one and half hours. The Conference will meet again to-morrow.

The "Times" News.

The "Times" learns that if the Conference breaks down the Government intends to press through the Commons the Amending Bill as it was first introduced into the Lords except that the six years' limit of Ulster's exclusion will disappear.

Questions in the Commons.

Mr. Asquith Accepts the Responsibility.

LONDON, July 23.—At the conclusion of questions in the House of Commons to-day Mr. Personby asked if the King's Speech at the Home Rule Conference was drawn up on advice of his Ministers in accordance with the custom and precedent. (Ministerial Cheers).

Mr. Asquith said the Speech was sent to me in the ordinary way by the King, the day before and I take the whole responsibility for it (Opposition Cheers). The King left it to the discretion of the Conference to determine whether the speech should be published and the Conference decided unanimously in favour of its publication.

King's Strictest Constitutional Practice.

Everything on His Ministers' Advice.

LONDON, July 22.—Lord Robert Cecil asked whether the summoning of the Conference was an act undertaken by His Majesty on the advice of the Premier. Asquith replied. His Majesty has throughout this matter followed the strictest constitutional practice. He has not taken any step from the beginning to now except in consultation with and on advice of his Ministers. (Cheers)

No Syllable Leaked Out.

Optimistic Feeling in Lobby.

Most active negotiations between leaders took place this afternoon following Conference. Cabinet is sitting and Opposition leaders are conferring. No syllable regarding proceedings in Conference has leaked out, but feeling in Lobby is that something definite is happening.

A Private Charged.

With Stealing Rifles.

LONDON, July 23.—A Private in Yorkshire Light Infantry was charged at Dublin yesterday with stealing rifles from the Barracks and the dealer was charged with receiving them. A Sergeant who was a witness was asked if he was aware that there was a conspiracy in the Regiment to supply the Ulstermen with rifles, but he refused to answer the question. Hearing was adjourned.

Trial of Madame Caillaux.

Husband's Impassioned Evidence.

LONDON, July 22.—PARIS.—M. Caillaux and M. Bourget, novelist, were witnesses at the trial of Madame Caillaux yesterday. The prisoner sobbed while her husband described the felicity of their married life. M. Caillaux related how he threatened in the presence of his wife to break M. Calmette's jaw for the publication of certain letters and dramatically accused himself for the effect of his words on his wife. M. Caillaux was overcome with emotion and asked that the sitting might be suspended. In the interval he went to the dock and pressed his wife's hand to his lips. On resumption M. Caillaux defended his political aims. There was a violent scene between the Counsel and the witness when M. Caillaux alluded to the threatened publication of Diplomatic Documents for the purpose of destroying his reputation. The hearing was adjourned.

Further Evidence.

Murder Trial Becomes a Political Trial.

LONDON, July 23.—Evidence, given at the trial of Madame Caillaux by M. Caillaux who, on Tuesday, justified his political career at length, and the ensuing incidents have transformed the murder trial into a political trial. The representative of the "Figaro" had previously testified that M. Calmette had read him documents which proved the infamy and treason of Caillaux. The latter angrily demanded the production of these documents but the prosecution yesterday declared that the documents were only supposed copies of non-existent papers. The Chairman of Directors of the "Figaro" read a statement refuting the allegation made by Caillaux that the "Figaro" was subsidised by the Germans.

An Incident During Re-examination.

There was an incident during the re-examination of Caillaux when the Counsel for the "Figaro" accused the ex-Minister of publicly desecrating the grave which his wife had dug, Caillaux demanding to know if the Barrister took a personal responsibility for his remarks.

Subsequent Evidence Uneventful.

The remainder of the evidence was uneventful.

Telegrams between President and Cabinet.

There was a constant exchange of telegrams between President Poincare and the Cabinet on Tuesday evening with reference to the course the trial was taking.

Indians in British Columbia.

"Komagata Maru" Affair.

Cruiser Leaves for Vancouver.

LONDON, July 22.—VANCOUVER.—The Dominion Cruiser "Rainbow" has left for Vancouver with two hundred militia men, fifty regular troops and two hundred crew on board.

Hindus Agree not to Offer Resistance.

LONDON, July 22.—VANCOUVER.—The difficulty regarding the Indians on board the "Komagata Maru" has been solved. The Indians have agreed not to offer further resistance to deportation on the Canadian Government's agreeing to pay fares to East and fully provision the ship. The decision followed an ultimatum which if rejected would have meant forcible seizure of the vessel by the "Rainbow" which was lying near. Mr. Borden sent the Minister of Agriculture to Vancouver and the latter agreed to the Hindus' proposals after negotiations which lasted a day. Ten thousand people assembled at the harbour in the expectation of seeing the "Rainbow" place troops on the "Komagata" but they were disappointed.

President Poincare in Russia.

The Monday Banquet.

Toasts Commented Upon.

LONDON, July 23.—ST. PETERSBURG.—Much comment has been aroused by passages in the toasts exchanged at the Banquet at Peter of on Monday to the effect that Franco-Russian Alliance was supported by common friendships.

A New Phase in the "Triple Entente".

The occasion was the first time that the Tsar and the President had alluded in their toasts to the friendship with Great Britain, and the allusion, though guarded, is considered to mark a new phase in the Triple Entente.

German Cigarette Monopoly.

Government's Proposal.

LONDON, July 22.—BERLIN.—The Government has prepared the Bill creating an Imperial monopoly in the manufacture of cigarettes with a view to atoning for the shortage in the milliard war levy.

Kikuyu Controversy.

Meeting on 27th.

The central consultative body of Anglican Bishops will meet on 27th Inst. to consider Kikuyu Controversy.

Labour Trouble in Russia.

Spreading.

LONDON, July 22.—PETERSBURG.—Labour disturbances are spreading and attaining enormous dimensions. Police and Cossacks are dispersing crowds. Employees in English Mills have struck. Similar events have occurred at Odessa, Reval, Ekaterinoslav and elsewhere.

Strikers Cause Havoc.

The Strikers have smashed 150 trams some of which they burned. Passengers who included the French officers and sailors were turned out of cars. Employees at the Baltic Government Shipbuilding yard have joined the strike which is still spreading.

House of Commons.

Trade Routes in Persia.

LONDON, July 22.—In Commons to-day Mr. F. D. Acland said the Minister in Teheran had warned Persia that she will be held responsible for any losses incurred by the British trade interests due to insecurity of Kermanshah road.

Coal Strike in Australia.

Strikers Fined.

LONDON, July 22.—SYDNEY.—Five hundred and nineteen men have been fined four pounds each in connection with coal strike in June.

Changes in the Admiralty.

Rear Admiral Tottenham succeeds Rear admiral garden as Admiral Superintendent of Malta Dockyard. Vice Admiral Sir Frederick Hamilton becomes Second Lord of Admiralty in succession to Vice Admiral Sir John Jellicoe who has been appointed to command of home fleets.

The Finance Bill.

Motion Negatived.

LONDON, July 22.

Commons to-day negatived motion to omit clause in Finance Bill dealing with reinvestments abroad. Lloyd George explained that he had drafted after consultation with Dominion representatives proviso exempting Colonials temporarily domiciled in England.

Rumania and Bulgaria.

Frontier Incidents.

A Joint Enquiry Agreed.

LONDON, July 23.—SOFIA.—It is announced that Rumania and Bulgaria have agreed to a joint inquiry into the frontier incidents and to withdraw frontier posts to a distance of a hundred yards from the boundary.

Obituary.

LONDON, July 22.—Death is announced of Mr. Edward Kelly, M. P. for Wicklow West, who was seized with illness in commons on Monday.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press.)

Shah of Persia Crowned.

Celebration at Calcutta.

Consul-General's Speech.

CALCUTTA, July 18.

At the reception in celebration of the coronation of the Shah, the Consul General, Sir Darood Khan, who had come down from Simla specially, delivered a speech expressing hearty optimism over the future of Persia and gratitude for the sympathy received in India. He continued: "Now that His Imperial Majesty takes the reins of Government in his own hands, supported by two Houses of Parliament which are soon to be opened, we are filled with great hope of the successful government and progress of the country. As for friends and well-wishers of Persia, so far as I can judge from my experience of India, I can assure my countrymen of their good intention towards Persia, specially of His Excellency Lord Hardinge. When I had an opportunity of speaking to His Excellency on certain State affairs, I brought to His Excellency's notice that one of the most friendly steps to advance reform in Persia would be to adopt the old policy of non intervention. His Excellency expressed his complete agreement, the signs of which became soon apparent and although there were one or two regrettable incidents in the south that policy was not altered. Whenever, since, I have had a conversation with His Excellency on the subject he was never found disinclined to support that policy. I am deeply grateful to His Excellency. I am sure my countrymen, who always watch the trend of affairs in Persia and appreciate friendship, share my feelings. The Persian gendarmerie under Swedish officers have done their work beyond expectation and the trade routes of the south by their good work are in a settled condition. This has made Indian trade with Persia so easy that, according to the last Customs statistics received by the Consul-General, an increase of 32 per cent. over the previous year is shown in trade, and this increase is not due to any falling off in the trade of past years, but is due to the genuine enlargement of trade, since English and Indian trade in these parts has never decreased but has ever been steadily increasing."

TELEGRAMS.

At Bombay.

Speech by Persian Consul.

BOMBAY, July 22.—On Tuesday Mr. Mirza Ali Akbar Khan, Consul for Persia in Bombay, held a reception and garden party in honour of the Shah's coronation which was attended by Persian subjects and a cosmopolitan gathering of representative character. The Persian Consul, addressing the gathering, said it was an occasion for rejoicing, for it was the beginning of a new era of hope and progress for Persia. The Shah was imbued with the principles of the Persian Constitution and would reign as a Constitutional Monarch. The Persian Consul, in proposing the toast of the King-Emperor, said Persians recognised the British Empire stood for justice and fair play. It was the champion of the weak against the strong. The modern constitutional movement in Persia arose from a desire to adopt the British institution. During the recent political crises in the country, Persia had not found a truer and better friend among the nations than the British. The British had helped Persia by diplomacy and with money to maintain her integrity and independence. In spite of internal disorders Persians were confident that Great Britain had no designs on Persian territory and would not permit any country to violate her Sovereign rights. They would always remember with gratitude the great service the British had rendered in their hour of need. Persians welcomed the presence of British merchants and British capital laid out in their industries. The connection of the British Admiralty with the oil-fields in Persia would ensure perpetual friendship between the two nations, and Persians might look forward with confidence to the continued championship of their Sovereign rights by the British as against designing States. These reasons endeared the British Empire to Persians, and they claimed to honour the toast of that Empire's Sovereignty with the same warmth as those forming the integral parts of that Empire and shared in its benefits. Mr. Justice Beaman, in proposing the toast of the Shah-in-Shah, hoped the Shah would prove a strong and statesmanlike ruler and Persia would come out from the great ordeals through which it was passing, stronger and healthier.

Congratulations from Delhi and Karachi.

SIMLA, July, 22.—Meetings of Mahomedans at Delhi and Karachi are reported to congratulate the Shah on his coronation. The one at Delhi passes resolutions urging British assistance for maintaining independence of Persia.

High Court Criminal Sessions.

Four Eurasians Charged.

With Dacoity and Grievous Hurt

BOMBAY, July 22.—At the High Court Criminal Sessions to-day, the case against four Eurasian young men, named Gibs, Race, Richardson and Pearse of Lanova, ages ranging between 17 and 25, who were committed to Sessions by the Magistrate of Poona charged with causing death of a Mali (gardener) came up for hearing. The original charges of murder, dacoity and grievous hurt were changed to dacoity and grievous hurt and the men were let out on bail. The prosecution story is that the accused went to a garden at Lanova with intent to steal fruits and flowers, but being obstructed by the Mali one of them threw a stone at him as the result of which the Mali fell down dead. The men being subsequently arrested were tried by Magistrate Mr. Leatham, I. C. S., of Poona, and committed for trial at the High Court Sessions. The Doctor who carried out post mortem examination deposed that the death was caused by the rupture of spleen. After examination of some witnesses the case was adjourned till Thursday.

Theft of Documents. From a Private Detective.

Conviction Upheld in Appeal.

CALCUTTA, July 22.—At the High Court this afternoon Justices Sherfuddin and Teunon disposed of the rule issued on behalf of Hill and Burgess, who had been convicted by the Second Presidency Magistrate of theft of documents and sentenced to one month's and six weeks' imprisonment, respectively. The accused were employed by Martini, who carries on the business of private detective in divorce matters. Martini was employed by Mr. Strong to collect evidence in a divorce proceeding which he intended to start. In that proceeding Mr. Hughman, a Calcutta merchant, was indicated as a possible co-respondent. It was said the accused stole some documents from Martini's office and handed them over to Mr. Hughman. The defence was that this was done at Martini's instigation with a view to extort money, and when Martini was threatened he started this prosecution to save himself. Their Lordships disbelieved the defence story and upheld the conviction and sentences.

The Chinese Plenipotentiary.

At Rangoon.

RANGOON, July 22.—The Hon'ble Mr. Ivan Chen, the Chinese Plenipotentiary at the Conference at Simla on the Tibetan question, arrived in Rangoon. Mr. Ivan Chen, who is on his homeward journey, was met at the wharf by the Hon'ble Lim Chen Tsong, Li Ah Yain Chan Ma Phee, the Chinese Vice-Consul, and a number of leading members of the Chinese community. After greetings, he said that the deliberations of the Conference at Simla were strictly confidential, and despite the fact that he had been quoted in the Indian papers, he had made no statement of any kind and would make none as to what took place at Simla, or in fact as to what his Government thought about the question. When shown a telegraphed account from India of what he was reported to have said at a dinner given to him at Calcutta by the Chinese community on the eve of his departure, he

pronounced it to be a fabrication. Last night he was the guest of Mr. Hin Chiein Thing. He leaves to-morrow for Singapore "en route" for China, where he will make his report to his Government.

All-India Weather.

SIMLA, July 22.—Rainfall again occurred over nearly the whole country. It has been heavy in the Punjab where temperature is decidedly below the normal. Rainfall has been nearly general in Lower Burma, Assam, Bengal, Orissa, Punjab, Rajputana Central India, west coast of Peninsula, Hyderabad and North Madras coast and local in Upper Burma, Bihar, United Provinces, Kashmir, Central Provinces and Bombay Deccan. A few falls have also occurred in Chota Nagpur, Gujarat, Mysore and in South-east Madras. Chief amounts are:—Mergui, Moulmein and Bassien one and a half inches; Kyanpuji and Akyab two; Barisal one and half; Darjeeling five; Benares one; Chakrata one and half; Ludhiana, Lahore and Khasad two; Sailkot, Montgomery and Gulmarg three; Jaipur two; Surat one and a half; Nowgong one; Saugor two; Pendra, Bombay and Ratnagiri one and half; Belgaum two; Nizamabad one and half; Hyderabad, Deccan, Calicut and Cochin one and Trivandrum one and half.

FORECAST:—Decrease of rain in Southeast Punjab and increase in Northeast Gujarat.

I. F. A. Shield Competition.

Calcutta's Lucky Draw.

CALCUTTA, July 22.—Before about twenty thousand spectators on their own ground Calcutta made a lucky draw with the 91st Highlanders in the semi-final of the I. F. A. Shield Competition, the score being two all. Calcutta's strength lay in their attack, but Thomas, their left winger, was literally starved and Sherman, the right winger was so well watched as to be quite innocuous. At the defence Lee at full and Oliver at half were shaky. Anstirs, the Home Goal, could not be blamed for the two goals he let in. His 'vis-a-vis' performed brilliantly. King at the back played strong for the soldiers and so did the three halves. The Highlanders scored their first goal in 11 minutes from start, Cowman heading from the close quarters. In the second half MacLilland headed off a corner. Towards the finish Fenn scored for Calcutta and the penalty awarded at the last minute helped Calcutta to draw level through Chisholm.

Bombay Municipal Loan.

Oversubscribed Over Three Times.

BOMBAY, July 22.—The Bombay Municipal 4 per cent loan for Water Works of Rs. 41 lakhs has been oversubscribed over three times. The Municipal Commissioner announced the details at a meeting of the Standing Committee this afternoon. Tenders were invited for Rs. 20,40,000 repayable in forty years, and for Rs. 20,60,000 repayable in sixty years, the money being required for the duplication of the aqueduct and mains leading into the city from the Tansa Lake. The average rate accepted for both loans is Rs. 100-3-9: the average rate for the sixty years loan was Rs. 100-7-10, and the average rate for the forty years loan Rs. 99-15-8. The total amount tendered was Rs. 132 lakhs.

Sheriff of Bombay.

Funds Collected for Entertainment.

To be devoted to Scholarships.

BOMBAY, July 22.—Public meeting of Mahomedans recently held in Bombay decided to open a subscription list to give a public entertainment to Mr. Fazulbhai Chinoi to congratulate him on his appointment as Sheriff. The Committee collected over Rs. 12,000, but Chinoi having been asked to name a date for the entertainment has requested that instead of the money being spent in this way it shall be devoted to the endowment of scholarships to encourage Mahomedan boys in higher education.

The Bombay Police.

A Special Parade.

A Constable Presented with a Medal.

BOMBAY, July 23.—A special parade of the Bombay Police was held in the compound of the Head Police office, Bombay, on Wednesday evening, when Mr. Edwardes, Commissioner of Police, presented the medal of Royal Humane Society to Govind Bhiku, a Police constable, for saving a man from being drowned in sea off Shorpaty at a considerable risk to his own life. A number of Police Officers, including Mr. Griffith and Mr. Harker, and Deputy Commissioners, were present.

Late Ganga Prasad Varma.

A Meeting of Sympathy.

BOMBAY, July 22.—Friends and admirers of late Ganga Prasad Varma met this evening at Servants of India Society's home under the presidency of Mr. D. E. Wacha to express sorrow for his untimely death and send expressions of sympathy to the bereaved family. Feeling speeches were made eulogising the service of the deceased for the country's cause by Messrs. Dajibhaji Khare, Gokuldas Parekh, Natarajan and others. Replying to the vote of thanks Wacha added his own tribute of love and admiration for the late Varma.

Bank of Bombay.

Half-Yearly Report.

Rs. 9,67,213 Net Profit.

BOMBAY, July 23.—Transactions of the Bank of Bombay for the half year ending 30th June 1914 have resulted in a net profit of Rs. 9,67,213 to which to be added the balance brought forward from the previous half year Rs. 6,75,036 making together Rs. 16,42,250 which they have decided to apply as under:—In payment of dividend at the rate of 13 per cent. per annum Rs. 6,50,000, Bonus at the rate of 2 per cent. per annum Rs. 1,00,000, transferred to Reserve fund Rs. 4,00,000, Bonus to staff and pension fund Rs. 65,000, carried forward Rs. 4,23,250.

The S. S. "Salsette".

Stokehold Flooded.

Reason Not Known.

BOMBAY, July 22.—Variety of reports continue to fly round as to how P. and O. Steamer "Salsette" came to have her stokehold flooded so badly. The local office of P. and O. state they themselves do not yet know the reason. "Salsette" is at present lying in Princess Dock. Whether or not she will go into dry dock is not known.

United India Bank Case.

Under Cheating.

Director and Manager Convicted.

BANKPORE, July 22.—Debendra Frosad and Chitra Gupta Narain, Director and Manager respectively of the Muzafferpore Branch of the United India Bank of Allahabad were sentenced to two years' and one year's rigorous imprisonment respectively with one thousand rupees fine each for cheating. They have been released on bail.

Excavations at Taxilla.

An Archaeological Grant.

SIMLA, July 23.—The Government of India have sanctioned an expenditure of Rs. 20,000 out of the Archaeological grant for further excavations at Taxilla.

Lahore Municipal Elections.

Lala Lajpat Rai a Candidate.

LAHORE, July 22.—Electioneering Campaign in view of Municipal elections in Lahore in November next has already begun. It is understood that Lajpat Rai who is in England in connection with the Congress Deputation will stand again and will return to India in September.

Punjab Co-operative Bank.

Application for Winding up Withdrawn.

LAHORE, July 23.—The application that was filed in the Court of the District Judge, Amritsar, for compulsory winding up of the Punjab Co-operative Bank has been withdrawn.

Boating Fatality.

Thirty-one Persons Drowned.

LAHORE, July 22.—A Nowshera correspondent reports a tragic boating fatality which overtook a Mahomedan bridal party on the 18th instant at Akora, near Nowshera. They took three large boats, of which one Cap-sized and 31 persons, including the bride, were drowned. The other two boats sustained no damage.

A Railway Breach.

Between Bhopal and Bina.

SIMLA, July 22.—The G. I. P. Railway midland section between Bhopal and Bina has been washed away, but it is hoped to restore communication to-night.

Short Telegraphic News.

PUNJAB LT.-GOVERNOR HELD UP BY RAIN.—The Lieutenant-Governor of the Punjab was held up by heavy rain at Dalhousie on Tuesday (July 21) and could not leave for Dharmasala. The weather at Dalhousie has been very bad ever since His Honour's arrival. Since Monday it has rained steadily, and big landslips have occurred on the road about seven miles from the hill station, and the road at present is unsafe for motor.

FLOODS IN KASHMIR.—Heavy rain is falling throughout Kashmir Hills, and existing breaks on road will probably be augmented. Travellers should be prepared for serious delay between Kohala and Raramula, and motorists in particular would do well to defer their journey for the present. There is one bad break near Dulai and another between Domei and Garhi, necessitating transshipment, while the accumulation of hundreds of bullock carts and a lack of supervision renders the confusion serious.

RAIN AT LAHORE.—At Lahore rain fell almost continuously for over 24 hours on Tuesday morning, and a fall of over four inches was recorded.

SUSPENSION OF PLEADER'S SANAD.—The Government Pleader of Satara having brought to the notice of the High Court the unprofessional conduct on the part of Ganesh Bhati, District Court Pleader practising for the last thirty years at Satara Court, Justices Heaton and Shah ordered the suspension of his Sanad.

PROSECUTION FOR SELLING COCAINE.—Giovani Gumbarra, a steward of the S. S. "Ferenzi," was charged to-day (22 July) before the Third Presidency Magistrate, Bombay, with selling 32,438 grains of cocaine valued at Rs. 8,490. The case is proceeding.

RS. 8,000 TO PROMOTE CO-OPERATION.—A Press Note says that Mr. E. B. Francis, I. C. S., (retired) has made a further gift of Rs. 8,000 for the promotion of co-operative societies in the Ferozpur district. Sir Michael O'Dwyer in accepting the donation has conveyed to Mr. Francis his cordial thanks and his appreciation of the generous and practical manner in which he is assisting the Zemindars of his old district.

SIMLA, July, 22.—The Pathan who ran amok lately near Solon has not yet been captured. It appears that he got away with his master's double barrelled fowling piece and also with a large number of cartridges and some three hundred rupees.

క ఫ హ రి.

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు. శైత్యమువలన ఏర్పడిన దగ్గు. శీతకాలమున ప్రబలింతు దగ్గు. శ్వాస కోశముల నూత్న నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బ సము, తుయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసినమందు దగ్గువిధమును బట్టియుండును.

క ఫ హ రి చూ ర్ణ ము.

దిన్నడబ్బి 1-కి 0-8-0. (6 డబ్బిల మందు గలది) 1-కి వెల రూ 2-0-0.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసపీనస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట నుంచిది.

క ల రా మా త్ర లు.

డబ్బి 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా క్షేగునలనే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందుపరమాణువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే మందును తినుట అవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

గ్ర హణి మా త్ర లు.

20 మాత్రల డబ్బి 1-కి రూ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బరక విరేచనములు, జిగుట విరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నిలిచిపోవును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. గుణము వెంటనే కనుపడును.

చుండుకు నూనె.

వెల సీసా 1-కి రూ 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెమరచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మారును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగఁ బెరుగఁ గలవు.

గ జి కి తై ల ము.

వెల డబ్బి 1-కి రూ. 0-3-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు వికేషజాధను గలిగించుచు న్నవి. ఈతైలమును నాలుగుపూటలురాచిన తప్పక పనిజేయును.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

కలరాకు మంచిమందు?

తప్పకవీక్షించి నివారించు!

ఎట్టి సమయమునం బెట్లు ఈ దౌషధనే చేయవలసి నదియు, మందుబుడ్డికి చుట్టియుండు క్షాగ్రమువలన సులభముగ తెలిసికొన నగును. అట్టివిధుల ననుసరించి ఉపయోగింప బడు ఈ దౌషధరాజము, మృత్యుస్వర్ణమునదగు ఈకూర వ్యాధిని వజ్రాయుధములె గుణపరచును. ది. వేయేల! ప్రాణమునందానక్రిగల ప్రతివారును దీనిని ప్రాణమునం దుపయోగించి ప్రాణదానమును పొందుదురనట్లు— మునిక్కిము ఒక బుడ్డి వెల రూ. 1-0-0; డజ్జులు రూ. 7, 10-0-0

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి. 7, gineering, ఆయుర్వేదనిలయమ్, గా:—ఆంధ్ర.

ఆనంద సంవత్సర సిద్ధాంతపంచాంగము

మంచికాగితము! శుద్ధపత్రిక!! చక్కని అచ్చు!!!

అమృతాంజనం డిపోవారి మందులను గొనువారలకు ఉచితము.

వలయువారు అర్ధజా చీటిని సంప్రదించవలయును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు లోక విఖ్యాతమైన పరమామృతము.

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 డజను 1-కి రూ. 5-4-0.

తామరతైలం. వెల డబ్బి 1కి 0-6-0 డజను 1కి 3-8-0 పండ్లపాడి. వెల డబ్బి 1కి 0-2-0 డజను 1కి 1-2-0 మోహినీతైలం. 5. తులముల మానగల సీసా 1కి 0-12-0

ఓ. పి. ఖయ్యుల ప్రత్యేకము. అమృతాంజనం డిపో, నెం. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు. వంతుల కేటాగు ఉచితముగ పంపిండును. అమృతాంజనం డిపో, 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి.

ఆనంద సంవత్సరాది సంచిక.

చిత్రపటములతో చక్కగా ముద్రింపబడినది.

కోరువారు వెంటనే వాసు కొనవలయును.

9, జహంగీరు వీధి, బార్బిటపుక, మద్రాసు.

MESMERISED TALISMAN.

ఇదియొక గొప్ప క్రియ నిమిత్తమైన తామెతు. దీని ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని నుండుకొనుకొనిన, జేహ సంతతు లగు కాపు. 2 కలరా, అమృతాంజనం మొదలగు అంటు బాధ్య ములకు లోకనీయున. 3 భూతశైత పికాచములను పాతకాలు ను. 4 వ్యాధులు, పీడలు, ఆపదలు, గండములు తొలగిపోవును. 5 నొప్పులు, తీపులు, వాపులు, లిల్లెలు, బెణకులు, వారింపు ను. 6 ఆరోగ్యము, అదృష్టము, విశ్వరూపు, బలము, సుఖము, ఉత్సాహముగలుగును. 7 క్షారశక్తువులు ప్రయోమిత్రువులగు దురు. 8 నీవాదం గెలుచును. 9 సభకట్టు, స్వస్థజన వశీకరము. 10 నీవొక వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యాధ్య సమేతమై వెళ్ల బోవునపుడు దీనిని ధరించుకొని వెళ్ల తప్పక జయమును, లాభమును పొందగలవు. దానియందట్టి మహిమవున్నదని ఆమ భవజ్ఞులువేరోల్లయువ్విశ్వాసునకట్లు వక్కాణించియున్నారు. ఇది సర్వోపద వేదియగు లోక భూసాయి మహాత్మునిచే గని వెట్టి బడినదేగాని కాలాచిత్ర జేప దారులవలన గని వెట్టిబడినది గాదు. శ్రీపురుషులు ఆ పాలవృష్టిలందఱును తెప్పించుకొని ధరింపదగిన ఆ మూల్యమైన సుపతస్త్వమిక రక్షతాయెతు. వేయేల! ఒక్కటి తీసుకొని పరీక్షింపుడు. అది ఆనందసముద్ర మున నిన్నీల లాడించుట నిజము.

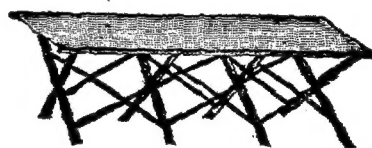
తాయెతు వెల రూ 1-8-0 లు మాత్రమే. వలయువారు:— పి. రాఘవజనార్దనరావు, మెన్మర్రిపు యిరిపిట్టూర్, 2ంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

FREE! ఉచితము!! FREE!!!

ఉచితము: 10 కె.టి. బంగారు పాతీగల సాం తెనుకలముగాని, లేక 14 కె.టి బంగారు పాతీగల సాం తెనుకలముగాని, లేక ఒక 10 కెటి బంగారు చుండుతెల్లెట్రముల సులూచనములు గూడుతో గాని ఈమూడులో యేదైన ఒకటి ప్రసంతుగా బహుమానం ఇయ్యబడును. మా బంగారు సులూచనములు యెచ్చటకొన్న పరు 5-8-0 లుకు తక్కువ చిక్క నేరదు. కొద్దికాలమువరకే యిచ్చెదము. త్వరపడు! త్వరపడు!!

మంచి లీవరు (వాచ్) జేబుగడియారము ఉచితము. 14 కె. టి. బంగారు పాతీగల పాన్ తెను కలము. ఉచితము! జి. ఆర్. దాసు అండ్ కో., తణుకు. (కృష్ణా జిల్లా) G. R. Dass & Co., Tanuku, (Krishna District.)

Gold Medal Camp Cot.

అమెరికా దేశములో చేయబడిన

క్యాంపుకాట్.

ఈ క్యాంపు మడతయించుము 1000 పానల బరువును ధరించగలదు. 6 అడుగుల 4 అంగుళముల పొడవు, 2 అడుగుల 6 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అడుగుల 3 అంగుళముల లైటు. మంచము ధర 9-0-0 మంచము మడిచినెటు సంచి 2-0-0 దోమతెర 4-0-0 దోమతెర కర్రలు 2-0-0 ఈసానూ అన్నింటితో పూర్తి ధర 16-8-0 అడ్వాన్స్ రెండు రూపాయలు పంపవలయును. సామగ్రి అమ్మబడు వర్తకశాల:-రామకోటి బిల్డింగులో గలవు ఉత్తరములు:—గోతా అండు కంపెనీ,

57, ఆదెప్పనాయక వీధి, (ఎ. పి.) (1-7-14) మదరాసు. అనివ్రాయును.

సత్యముగా మోసముకాదు.

గుణపడనిచో ద్రవ్యమును ఖండించుగా లిరిగి యిచ్చెదము. ఒకానొక ఘోషయి మనస్సునిచే చేయబడిన

మేహద్వంసని గజకేసరిమాత్రలు.

ఈ మాత్రలనేక చేయవలయును. వేదములంద ప్రణయలు, చెల్లికురుపులు మొదలగు వేదములందము ప్ర వ్యాసాలు ధాతువచ్చును. భాగు క్షేత్రములందు. వేదముల మీపత మొదలగునవి నికర్తించి వేదాంగ్యము, ధాతువృత్తి సంభోగములము కలుగును. సీసా 1-కి క్రయం రూ. 2-0-0

దేహపుష్టి దౌషధము:—ఈ దౌషధమును సేవించినచో దేహముచిక్కిపోవుటయు, బలహీనత, అజీర్ణము, అగ్నిమాం ద్యము, నరములబలహీనత మొదలగునవి నివారణయై, శక్తి తక్కి, నరములపుష్టి, రక్తవృద్ధి, దేహపుష్టి, భూపక శక్తికలుగును. విద్యార్థులకు, స్త్రీదర్శకు చాల ఉపయోగకరము. సీసా 1-కి కయం రూ. 2-0-0.

మావిలాసము.—హాలప్ప దేవరమఠం సిద్ధాంతములు, హరపనమ్మ, (బళ్లారిజిల్లా)

